

80

17

20

מספר 21

22

בני 65+
בישראל
שנתון
סטטיסטי

פרק 3

מאירס-ג'וינט-ברוקדייל
MYERS-JDC-BROOKDALE
مايرس - جوينت - بروكدیل

50
ג'וינט ישראל אשל | JDC
יחד בעשייה חברתית למען הזקנים

פרק 3
מאפיינים חברתיים וכלכליים
של בני 65+

— לקט נתונים —

	❖ בני 65+ לפי שנות לימוד, 2017							
9.2%	4-0							
45.8%	13+							
	❖ בני 65+ בכוח העבודה האזרחי, 2016, אחוזים							
	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 33%; text-align: center;">נשים</th> <th style="width: 33%; text-align: center;">גברים</th> <th style="width: 33%; text-align: center;">סה"כ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">14.3</td> <td style="text-align: center;">29.5</td> <td style="text-align: center;">21.0</td> </tr> </tbody> </table>	נשים	גברים	סה"כ	14.3	29.5	21.0	
נשים	גברים	סה"כ						
14.3	29.5	21.0						
15.5%	❖ בני 65+ שעוסקים בפעילות התנדבותית, 2015-2017							
	❖ הכנסה כספית ממוצעת נטו לנפש תקנית, 2017							
6,536 ש"ח	בכלל משקי בית שבהם גרים בני 65+							
5,459 ש"ח	במשקי בית של בני 65+ הגרים לבד							
	❖ זקנים⁽¹⁾ שאינם עובדים ושיש להם פנסייה מעבודה, 2017, אחוזים							
	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 33%; text-align: center;">נשים</th> <th style="width: 33%; text-align: center;">גברים</th> <th style="width: 33%; text-align: center;">סה"כ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">42.8</td> <td style="text-align: center;">52.3</td> <td style="text-align: center;">46.3</td> </tr> </tbody> </table>	נשים	גברים	סה"כ	42.8	52.3	46.3	
נשים	גברים	סה"כ						
42.8	52.3	46.3						
19.7%	❖ מקבלי השלמת הכנסה מתוך מקבלי קצבת זיקנה, 2017							
21.9%	❖ תחולת העוני בקרב בני 65+, 2017							
	❖ בני 65+ המדווחים על תחושת בדידות לפעמים או לעיתים קרובות, 2015-2017, אחוזים							
	<table style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="width: 33%; text-align: center;">נשים</th> <th style="width: 33%; text-align: center;">גברים</th> <th style="width: 33%; text-align: center;">סה"כ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="text-align: center;">38.5</td> <td style="text-align: center;">23.1</td> <td style="text-align: center;">31.7</td> </tr> </tbody> </table>	נשים	גברים	סה"כ	38.5	23.1	31.7	
נשים	גברים	סה"כ						
38.5	23.1	31.7						
86.7%	❖ בני 65+ המרוצים או מרוצים מאד באופן כללי מחייהם, 2015-2017							
	.1 גברים בני 67+ ונשים בנות 62+							

3. מאפיינים חברתיים וכלכליים של בני 65+

מבוא

פרק זה של השנתון עוסק במאפיינים חברתיים וכלכליים נבחרים של בני 65+. מוצגים בו נתונים על רמת השכלה, על תעסוקה, על מקורות הכנסה ועל הרכב הוצאות, ואינדיקציות למצב הכלכלי, כגון: מקבלי השלמת הכנסה, תחולת העוני ובעלות על מוצרים בני-קיימא. כמו כן מוצגים נתונים מתוך הסקר החברתי של הלמ"ס, המתארים את מצבם החברתי של בני 65+, בנושאים כגון תחושת הבדידות, נופש, שימוש במחשב, רמת הדתיות, התנדבות ועוד.

אנו פותחים את הפרק בנתונים על רמת ההשכלה. רמת ההשכלה היא אינדיקציה כללית למצב החברתי-כלכלי, בגלל הקשר בין השכלה לבין מאפיינים אחרים, ובהם: תעסוקה, מצב בריאות, הרגלי בריאות, צרכים ודפוסי שימוש בשירותי בריאות ורווחה ודפוסי בילוי זמן. מספר לוחות בשנתון מציגים את נושא ההשכלה, כולל מגמות ברמת ההשכלה לאורך זמן.

השתתפות בני 65+ בכוח העבודה אף היא גורם חשוב, הן כמקור הכנסה המשפיע על מצבם הכלכלי, והן בגלל חשיבותה של העבודה בחיי האדם המבוגר, משום שהיא משפיעה גם על מעורבותו החברתית. דפוסי ההשתתפות בכוח העבודה מושפעים ממדיניות חברתית, ולא רק מתהליכים חברתיים וכלכליים. בשנתון מוצגים נתונים גם על אנשים שטרם הגיעו לגיל פרישה, כלומר בני 55+, מכיוון שתהליכי הפרישה מתחילים כבר בגילים אלו. גיל הפרישה מעבודה וגיל הזכאות לקצבת זיקנה היו בתהליכי שינוי וייתכן שישונו בעתיד. מספר לוחות בשנתון עוסקים בנושאים אלו ובהם מוצגים הנתונים על

פי הגדרות גיל הזכאות החדש. ביתר הלוחות המגמה שלנו היא להציג נתונים לבני 65+ שהוא הגיל המקובל לזקנים. נתונים על היקף האוכלוסייה ועל יחס התלות לפי גיל הזכאות החדש לקצבת זיקנה (נשים בנות 62 וגברים בני 67) אפשר למצוא בלוח 1.6 ובלוחות 1.40-1.41 וכן בהסברים ללוחות במבוא לפרק 1.

בדרך כלל, הנתונים בלוחות מוצגים ברמת הפרט או לפי הרכב משק הבית, אולם, במספר לוחות העוסקים במצב הכלכלי הוצגו נתונים המתאייחים למשקי בית שבראשם עומד בן 65+, דהיינו, לפי ראש משק הבית.

הנתונים בפרק זה מבוססים בין היתר על נתוני המוסד לביטוח לאומי, על סקרי כוח אדם, על סקר הוצאות משק הבית והסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ממצאים עיקריים

- ♦ בחינת מספר שנות לימוד בקרב בני 65+ מלמדת כי ב-2017 היו 9% מהם בעלי עד ארבע שנות לימוד, 14% בעלי 5-8 שנות לימוד, 31% בעלי 9-12 שנות לימוד ו-46% בעלי 13+ שנות לימוד. לעומת כלל האוכלוסייה בגיל 15 ומעלה, לבני 65+ פחות שנות לימוד. למשל, בקרב כלל האוכלוסייה 3% הם בעלי 0-4 שנות לימוד ו-50% הם בעלי 13+ שנות לימוד (לוח 3.1).
- כתוצאה ממגמה של עלייה ברמת ההשכלה הכללית, עלתה במהלך השנים רמת השכלתם של בני 65+. לדוגמה, בשנת 2000, כ-20% מהם היו בעלי עד ארבע שנות לימוד לעומת 9% בשנת 2017, ו-26% היו בעלי 13+ שנות לימוד בשנת 2000 לעומת 46% בשנת 2017 (לוח 3.1).
- קיימים הבדלים במספר שנות הלימוד בין המינים: בשנת 2017, אחוז הגברים בני 65+ בעלי עד ארבע שנות לימוד (6%) נמוך מזה של הנשים בנות 65+ (12%), ובקצה השני 49% מהגברים הם בעלי 13+ שנות לימוד, לעומת 44% מהנשים (לוח 3.1).
- קיימים הבדלים במספר שנות הלימוד בין קבוצות האוכלוסייה: אחוז בני 65+ היהודים שלמדו עד ארבע שנות לימוד נמוך מאחוז בני 65+ הערבים, הן בקרב הגברים והן בקרב הנשים. בשנת 2017 אחוז בני 65+

הערבים שלמדו עד ארבע שנות לימוד היה 22% בקרב הגברים ו-60% בקרב הנשים, לעומת 4% ו-8%, בהתאמה, בקרב היהודים (לוח 3.2). גם בקרב בני 65+ הערבים יורד חלקם של בעלי השכלה נמוכה עם השנים (נתונים משנתונים קודמים).

- קיימים הבדלים במספר שנות ההשכלה גם בקרב בני 65+ היהודים לפי יבשת הלידה. ב-2016, אחוז ילידי אסיה-אפריקה שלמדו עד ארבע שנות לימוד הוא 16% לעומת 1% בקרב ילידי ישראל ולעומת 3% בקרב ילידי אירופה-אמריקה. הבדלים אלו ניכרים גם בקצה השני של הסקלה: ל-21% מילידי אסיה-אפריקה יש השכלה של +13 שנות לימוד, לעומת 56% בקרב ילידי ישראל ו-61% בקרב ילידי אירופה-אמריקה (לוח 3.3).

- בשנת 2016, עבור 20% מבני 65+ היה בית ספר יסודי וחטיבת ביניים **בית הספר האחרון** שבו למדו. עבור 30% מהם היה מוסד אקדמי בית הספר האחרון שבו למדו (לוח 3.4). בבחינת **תעודת הסיום הגבוהה ביותר** שקיבלו נמצא שהתעודה הגבוהה ביותר של 23% מבני 65+ היא של בית ספר יסודי או של חטיבת ביניים, לעומת 19% בקרב כלל האוכלוסייה (בני 15 ומעלה). אחוז בני 65+ אשר תעודת הסיום הגבוהה ביותר שלהם היא תעודת בגרות (10%) נמוך מזה של כלל האוכלוסייה (22%); (לוח 3.5).

♦ בשנת 2011 היו שמונה עשר אחוזים מבני 65+ דוברי עברית **כשפת אם** לעומת 49% מכלל האוכלוסייה. 21% מבני 65+ דוברים רוסית כשפת אם ו-18% דוברים ערבית כשפת אם. 5% מבני 65+ דוברים יידיש כשפת אם לעומת 2% בכלל האוכלוסייה, 5% דוברים צרפתית, 5% דוברים רומנית, 4% דוברים מרוקנית, 4% דוברים פרסית ו-3% דוברים ספרדית כשפת אם (לוח 3.6).

♦ ב-2016 **השתתפו בכוח העבודה** 21% מבני 65+: 30% מהגברים ו-14% מהנשים. בקרב בני 65-69 השיעור גבוה יותר ומגיע ל-41%: 53% מהגברים ו-31% מהנשים. בין 1970 ל-2000 הייתה מגמה עקבית של ירידה בשיעורי ההשתתפות של גברים. בשנת 1970 היה שיעור ההשתתפות 34% ובשנת 2000 ירד השיעור ל-14%. בקרב הנשים לא נמצא שינוי משמעותי בשיעור ההשתתפות בתקופה זו. מראשית שנות ה-2000 חלה עלייה בשיעור

ההשתתפות של גברים ונשים בני 65 ומעלה בכוח העבודה. השינוי העיקרי התרחש בקבוצת הגיל 65-69: שיעור ההשתתפות של גברים עלה מ-24% בשנת 2000 ל-50% ב-2013 ועומד על 53% ב-2016. גם שיעור ההשתתפות של נשים בקבוצת גיל זו עלה באופן בולט מ-8% בשנת 2000 ל-31% ב-2016 (לוח 3.7).

- בין 1970 ל-2000 ירד שיעור ההשתתפות של גברים בני 55-64 מ-89% ל-64% ומאז עלה שוב ל-77% ב-2016. אחוז הנשים בנות 55-64 בכוח העבודה גדל והגיע ל-62% בשנת 2015 לעומת 22% בשנת 1970 (לוח 3.7).

- שיעור הגברים **המועסקים** בני 65+ עלה מאז שנת 2000 מ-14% ל-29% (לוח 3.8). בשנת 2016 עמד שיעור בני 65+ **המועסקים במשרה חלקית** על 45% מתוך השייכים לכוח העבודה, לעומת 26% בקרב בני 55-64. אחוז בני 65+ המועסקים במשרה חלקית (מתוך השייכים לכוח העבודה) נמצא בירידה מאז שנת 2003, אז עמד על 60%. אחוז הגברים בני 65+ המועסקים במשרה חלקית (מתוך השייכים לכוח העבודה) ירד מ-54% בשנת 2003 ל-36% בשנת 2016 ואחוז הנשים בנות 65+ המועסקות במשרה חלקית (מתוך השייכות לכוח העבודה) ירד גם כן בתקופה זו מ-74% בשנת 2003 ל-60% בשנת 2016 (לוח 3.9).

- בשנת 2016 שיעור ההשתתפות של בני 65+ בכוח העבודה גבוה יותר במחוזות תל אביב והמרכז (24%), ובמחוז הדרום (21%). בקרב כלל האוכלוסייה (בני 15 ומעלה), המחוזות שבהם שיעור ההשתתפות הוא הגבוה ביותר הם המרכז ותל אביב (כ-70%); (לוח 3.11).

- שיעור ההשתתפות בכוח העבודה בגיל 65+ עולה עם העלייה ברמת ההשכלה. כך, למשל, בשנת 2016 10% מבני 65+ בעלי חמש עד שמונה שנות לימוד השתתפו בכוח העבודה, לעומת 34% מבני 65+ בעלי 16+ שנות לימוד. עם השנים יש שינויים במגמת שיעורי ההשתתפות, בכל רמות ההשכלה. בעוד שבעבר הייתה מגמה ברורה של ירידה בשיעורי ההשתתפות, כעת נראה שיש שינוי במגמה זו: בקבוצות ההשכלה הנמוכות (0-4 ו-5-8 שנות לימוד) נעצרה הירידה ויש כעת יציבות בשיעורי ההשתתפות ובקבוצות ההשכלה הגבוהות יותר המגמה היא של עלייה בשיעורי ההשתתפות (לוח 3.12).

- בסך הכול, בשנת 2016, היו שייכים לכוח העבודה 201,300 בני 65+, המהווים 21% מכלל בני 65+. מהם מועסקים 195 אלף איש, המהווים 97% מבני 65+ שבכוח העבודה, ו-20% מכלל בני 65+ (לוחות 13 א ו-ב).

♦ ב-2017 **ההכנסה הכספית הממוצעת ברוטו** במשקי בית שבהם גרים בני 65¹ הייתה 14,992 ש"ח בממוצע לעומת 20,027 ש"ח בממוצע בכלל משקי הבית. ההכנסה הכספית ברוטו במשקי בית שבהם גרים רק בני 65+ הייתה 12,537 ש"ח בממוצע. **ההכנסה הממוצעת ברוטו לנפש תקנית** (כלומר ההכנסה המתחשבת במספר הנפשות במשק הבית) במשקי הבית שבהם גרים בני 65+ היא 7,401 ש"ח והיא דומה להכנסה בכלל משקי הבית באוכלוסייה, 7,366 ש"ח. ההכנסה הממוצעת ברוטו לנפש תקנית במשקי בית של בני 65+ הגרים לבד היא 5,848 ש"ח לעומת משקי בית של זוגות שבהם לפחות אחד בן 65+, בהם ההכנסה הממוצעת ברוטו לנפש תקנית היא 8,506 ש"ח (לוח 3.14).

- 43% מהכנסות משקי הבית שבהם גרים בני 65+ הן מעבודה; 27% מההכנסות הן מקצבאות ומתמיכות; 25% מפנסיות וקופות גמל; ו-6% מהון. קצבאות ותמיכות מהמוסד לביטוח לאומי מהוות 22% מההכנסות והן המקור העיקרי לקצבאות: 84% (לוח 3.14).

- במשקי בית של זקנים בודדים מהוות ההכנסות מקצבאות ומתמיכות 45% מההכנסה; 36% מפנסיות ומקופות גמל, ו-11% מעבודה. בקרב כלל משקי הבית באוכלוסייה 79% מההכנסות הן מעבודה; 7% מפנסיות ומקופות גמל, ו-11% מקצבאות ומתמיכות (לוח 3.14).

♦ ההכנסה הכספית הממוצעת ברוטו של בני 65+ (פרטים, לא משקי בית) עמדה בשנת 2017 על 7,389 ש"ח. הכנסתם הממוצעת של גברים בני 65+ הייתה 9,552 ש"ח ואילו של נשים בנות 65+ 5,584 ש"ח. 28% מהכנסותיהם של בני 65+ מקורן בעבודה, ו-31% מההכנסות מקורן בקצבאות המוסד לביטוח לאומי. בקרב הגברים, 37% מההכנסות מקורן בעבודה לעומת 15% בקרב הנשים (לוח 3.15).

1 משקי בית שבהם גרים בני 65+ כוללים את כל משקי הבית שבהם גר לפחות בן 65+ אחד. בכשליש ממשקי בית אלו גרים גם אנשים שאינם בני 65+.

- ◆ קיימים הבדלים בין קבוצות הגיל בהכנסה הכספית הממוצעת ברוטו בקרב בני 65+. בקרב בני 65-69 ההכנסה ברוטו היא הגבוהה ביותר ועומדת על 8,604 ש"ח. בקרב בני 70-74 ההכנסה היא 7,470, ובקרב בני 75-79 ההכנסה עומדת על כ-6,480 ש"ח. בקרב בני 90+ ההכנסה עומדת על 6,310 ש"ח (לוח 3.16).
- ◆ בשנת 2017 קיבלו 46% מהזקנים (גברים בני 67+ ונשים בנות 62+) שאינם עובדים פנסייה שוטפת ממקום עבודה או מקופת פנסייה הקשורה בעבודה (כולל הכנסה מפנסיה מהארץ, הכנסה מקרנות השתלמות, רנטה ופנסייה מחו"ל, הכנסה מקופות גמל וכן הכנסה מקיבוצים). 52% מהגברים בגילים אלה שאינם עובדים קיבלו פנסייה, לעומת 43% מהנשים. גובה ההכנסה הממוצעת מפנסיה הייתה 5,995 ש"ח; 7,350 ש"ח בקרב הגברים ו-5,028 ש"ח בקרב הנשים (לוח 3.17).
- ◆ עשרים אחוזים ממקבלי קצבת זיקנה ושאינם קיבלו השלמת הכנסה מהמוסד לביטוח לאומי בשנת 2018. אחוז מקבלי השלמת הכנסה נמצא במגמת ירידה מאז 1980, אז עמד השיעור על 45%. אחוז מקבלי השלמת הכנסה על פי חוק הביטוח הלאומי ירד באופן משמעותי במהלך השנים, כך, למשל, בשנת 1990 קיבלו 27% השלמת הכנסה לעומת 16% בשנת 2018 (לוח 3.18).
- קיימים הבדלים בין היישובים בארץ בשיעור המקבלים השלמת הכנסה, מבין מקבלי קצבת זיקנה ושאינם. היישובים הבולטים באחוז הגבוה יחסית של מקבלי השלמת הכנסה (למעלה מ-55% מהגבוה לנמוך) הם: ערערה בנגב, ביר הדאג', לקייה, כסיפה, חורה, שגב-שלום, תל שבע, ורהט. עשרת היישובים הבולטים באחוז הנמוך יחסית של מקבלי השלמת הכנסה הם להבים, קיסריה, עומר, כפר ורדים, רמת ישי, מיתר, פרדסייה, כוכב יאיר, אבן יהודה ושוהם (לוח 3.19). המועצות האזוריות הבולטות באחוז גבוה של מקבלי השלמת הכנסה הן: נווה מדבר (56%), אל קסום (55%), ואל בטוף (41%); (לוח 3.20).
- ◆ הרכיב העיקרי בהוצאה החודשית הממוצעת של משקי בית של בני 65+ הוא דיור (30%). במשקי בית שבהם גר זקן לבדו, משקלו של רכיב זה גבוה במיוחד (40%) לעומת 28% במשקי בית של זוג ולעומת 24% במשקי הבית של כלל

האוכלוסייה. מזון (17%) ותחבורה ותקשורת (17%) הם הסעיפים הגדולים הנוספים בהוצאות משקי בית שבהם גרים בני 65+. במשקי בית של זוג, סעיף התחבורה והתקשורת מהווה 21% מההוצאה, בעוד שבמשק בית של יחיד סעיף זה מהווה 11% מההוצאה. בקרב משקי הבית של כלל האוכלוסייה הרכיבים העיקריים בהוצאה החודשית הם דיור (24%), תחבורה ותקשורת (20%) ומזון (17%). ההוצאה הממוצעת לבריאות במשקי בית שבהם גרים בני 65+ (9%) גבוהה לעומת ההוצאה בקרב כלל משקי הבית (6%); (לוח 3.21).

- ההוצאה על חשמל וחימום הדירה מהווה 25% מההוצאות על **אחזקת הדירה ומשק הבית** במשקי בית של בני 65+ (29% בכלל משקי הבית באוכלוסייה). הרכיב של **עזרה בבית** גבוה יותר במשקי בית של בני 65+ (26% מההוצאה על משק הבית) לעומת כלל משקי הבית באוכלוסייה (15%); (לוח 3.22).

- ההוצאה על ביטוח בריאות מהווה כ-36% מההוצאה על בריאות במשקי בית של בני 65+, וכן במשקי בית בכלל האוכלוסייה (לוח 3.22).

- מתוך **ההוצאה לתחבורה ולתקשורת**, סעיף ההוצאות לכלי רכב הוא הגבוה ביותר ומהווה 57% במשקי בית שבהם גרים בני 65+ ו-48% במשקי בית של בני 65+ הגרים לבדם (61% בכלל משקי הבית). הוצאות על נסיעה לחוץ לארץ מהוות 27% מההוצאה לתחבורה ותקשורת במשקי בית של בני 65+ ו-23% במשקי בית בכלל האוכלוסייה. הוצאות טלפון, דואר ותקשורת של בני 65+ הגרים לבד הן 19% מההוצאות התחבורה והתקשורת לעומת 9% בקרב משקי בית של זוג בני 65+ (לוח 3.22).

♦ מקרב בני 65+, 20% מדווחים שהם **יכולים לכסות את ההוצאות החודשיות** ללא כל קושי, ו-4% מדווחים כי כלל אינם מצליחים לכסות את ההוצאות החודשיות. בקרב הגברים, 24% מדווחים שהם מכסים את ההוצאות ללא כל קושי לעומת 17% בקרב הנשים. 34% מכלל האוכלוסייה מדווחים שהם לא כל כך מצליחים או כלל אינם מצליחים לכסות את ההוצאות החודשיות לעומת 26% בקרב בני 65+ (לוח 3.23).

♦ על פי נתוני הסקר החברתי, בשנת 2013 דיווחו 40% מבני 65+ כי ויתרו על חימום או על קירור ביתם בשל קשיים כלכליים. 8% ויתרו על טיפול רפואי

(מתוך אלה שהיו זקוקים לטיפול רפואי)²; 43% דיווחו שוויתרו על טיפול שיניים (מתוך אלה שהיו זקוקים לו); ו-60% ויתרו על ביטוח בריאות משלים (מתוך אלה שאין להם ביטוח משלים). 7% דיווחו כי ויתרו על אוכל ו-4% ויתרו על ארוחה חמה לפחות פעם ביומיים (2017). אחוז האנשים שדיווחו על כך שנאלצו לוותר על רכישה או הוצאה כלשהי יורד בדרך כלל עם הגיל, כלומר הוא גבוה יותר בקרב בני 65-74 מאשר בקרב בני 75+. אחוז הנאלצים לוותר על רכישה או הוצאה כלשהי בכלל האוכלוסייה גבוה בדרך כלל מאשר בקרב בני 65+. כך למשל 26% מבני 65-74 דיווחו שוויתרו על תיקון ליקויים בדירתם לעומת 20% מבני 75+ ו-28% בכלל האוכלוסייה (לוח 3.24).

♦ **התפלגות הכנסות משקי הבית של בני 65+ (בודד או זוג) שונה מעט מהתפלגות הכנסות כלל משקי הבית באוכלוסייה (הכנסה נטו לנפש תקנית).** 26% ממשקי הבית של בני 65+ הם ברמת הכנסות של עד 3,000 ש"ח לעומת 21% בכלל האוכלוסייה. 56% ממשקי הבית של בני 65+ ו-64% ממשקי הבית בכלל האוכלוסייה הם ברמת הכנסה שבין 3,000 ש"ח לבין 10,000 ש"ח; ו-18% ממשקי הבית של בני 65+ הם ברמת הכנסה שמעל ל-10,000 ש"ח לעומת 15% בכלל האוכלוסייה. משקי בית של בני 65+ בודדים מאופיינים ברמת הכנסה נמוכה מזו של משקי בית של זוגות (לפחות אחד מהם בן 65+): 35% ממשקי הבית של בני 65+ בודדים הם ברמת הכנסה של עד 3,000 לעומת 19% בקרב זוגות; 11% ממשקי הבית של בני 65+ בודדים הם ברמת הכנסה של 10,000 ש"ח ומעלה לעומת 23% בקרב זוגות (לוח 3.25).

- **מדידת השוויוניות בהתפלגות ההכנסות נטו לנפש תקנית באמצעות מדד ג'יני מראה כי מידת אי-השוויון במשקי בית של בני 65+ (בודד או זוג) בשנת 2017 היא 0.383 וכי היא גבוהה ממידת אי-השוויון בכלל משקי הבית באוכלוסייה, 0.351 (מדד ג'יני נע בין 0 ל-1, וככל שהוא קרוב יותר ל-1 אי-השוויון גדול יותר); (לוח 3.26).**

- בדירוג הרשויות המקומיות לפי שיוכן **לאשכול חברתי-כלכלי**, בשנת 2017, נמצא כי 21% מבני 65+ חיים ברשויות מקומיות המשתייכות לשלושת האשכולות הנמוכים ביותר, לעומת 26% מכלל האוכלוסייה החיה ברשויות אלו. 32% מבני 65+ חיים ברשויות המשתייכות לאשכולות הרביעי עד השישי (39% בכלל האוכלוסייה), ו-46% מבני 65+ חיים ברשויות המשתייכות לאשכולות השביעי והשמיני (24% בכלל האוכלוסייה). האשכול הממוצע של הרשויות (לפי הדירוג בשנת 2015) שבהן חיים בני 65+ לפי שיוכן הכלכלי-חברתי הוא 5.6 ואילו האשכול הממוצע בקרב כלל האוכלוסייה הוא 5.5 (לוח 3.27).

♦ בשנת 2017 היו כ-116 אלף **משפחות עניות** (לאחר תשלומי העברה ומסים ישירים) אשר בראשן עומדים בני 65+ והן מהוות 23% מכלל המשפחות שבראשן עומדים בני 65+. כ-189 אלף נפשות חיות במשפחות אלו ומהוות כ-22% מכלל הנפשות החיות במשפחות אשר בראשן עומדים בני 65+. מספר המשפחות העניות אשר בראשן עומדים בני 65+ - **לפני תשלומי ההעברה** - היה כ-252 אלף, והן היו 50% מכלל המשפחות אשר בראשן עומדים בני 65+, כלומר ירידה של 54% במספר המשפחות העניות בעקבות תשלומי ההעברה (לוח 3.28).

- בחינת **העוני בקרב בני 65+ לפי הרכב משק הבית** מראה כי אחוז בני 65+ העניים גבוה יותר בקרב בני 65+ הגרים לבד ומגיע ל-30% לעומת 17% בקרב בני 65+ הגרים עם בן זוג ו/או עם ילדים (לוח 3.29).

- משפחות שבראשן עומדים בני 65+ הן 20% מכלל המשפחות באוכלוסייה והן מהוות 25% מהמשפחות העניות בישראל בשנת 2017 (לאחר תשלומי העברה ומסים ישירים); (לוח 3.30).

♦ בשנת 2017, ל-78% ממשקי הבית שבהם חיים בני 65+ ול-77% ממשקי הבית שבהם חיים רק בני 65+ (בודד או זוג) יש דירה בבעלותם המשמשת את בני משק הבית למגורים. בקרב כלל האוכלוסייה, ל-67% ממשקי הבית יש דירה בבעלותם המשמשת את בני משק הבית למגורים (לוח 3.31).

- על פי נתוני הסקר החברתי, 48% מבני 65+ עולי בריה"מ לשעבר גרים בדירה בבעלותם לעומת 76% מכלל בני 65+ ו-86% מבני 65+ הערבים.

82% אחוזים מבני 65+ הגברים גרים בדירה בבעלותם ו-77% מהנשים בנות 65+ (לוח 3.32).

◆ על פי נתוני הסקר החברתי, לבני 65+ **ותק מגורים** רב יותר בדירתם הנוכחית מאשר לבני 20+. 4% מבני 65+ גרים בדירתם הנוכחית עד שנה, לעומת 12% מבני 20+. 51% מבני 65+ גרים יותר מעשרים שנה בדירתם הנוכחית לעומת 27% מבני 20+ (לוח 3.33).

◆ קיימים הבדלים באשר ל**בעלות על מוצרים בני-קיימא** במוצרים מסוימים בין משקי בית של בני 65+ לבין כלל משקי הבית באוכלוסייה ובעיקר בין משקי בית של בני 65+ בהרכבים שונים, בינם לבין עצמם. ב-29% ממשקי הבית שבהם גרים בני 65+ יש מייבש כביסה, לעומת 43% מכלל משקי הבית באוכלוסייה ו-17% ממשקי הבית בהם גרים בני 65+ לבד. מכונת כביסה מצויה ב-97% ממשקי הבית שבהם גרים בני 65+, ב-96% מכלל משקי הבית, וב-92% ממשקי הבית שבהם גרים בני 65+ לבד. טלוויזיה מצויה ב-94% ממשקי הבית של בני 65+ וב-87% ממשקי הבית באוכלוסייה. ב-62% ממשקי הבית שבהם גרים בני 65+ יש מחשב ביתי וב-78% ממשקי הבית בקרב כלל האוכלוסייה אך רק ב-42% ממשקי הבית שבהם גרים בני 65+ לבד. טלפון סלולרי (אחד לפחות) יש ב-92% ממשקי הבית שבהם גרים בני 65+, ב-97% ממשקי הבית בקרב כלל האוכלוסייה וב-83% ממשקי הבית של בני 65+ הגרים לבד (לוח 3.34).

◆ על פי נתוני הסקר החברתי (ממוצע לתקופה שבין השנים 2015-2017), ל-57% מבני 65+ הייתה **מכונית פרטית או מסחרית** (עד 4 טון) שעמדה לרשות משק הבית שלהם - ל-68% מן הגברים ול-49% מן הנשים. ל-76% מבני 20+ הייתה מכונית לרשות משק הבית שלהם. הבעלות על רכב יורדת עם העלייה בגיל: ל-69% מבני 65-74 יש מכונית לעומת 39% מבני 75+. ל-16% מבני 65+ יש יותר ממכונית אחת לרשות משק הבית שלהם לעומת 30% מבני 20+ (לוח 3.35).

- 51% מבני 65+ **מורשים לנהוג** (בשנת 2017). אחוז הגברים המורשים לנהוג גבוה מאחוז הנשים (72% ו-34%, בהתאמה). אחוז המורשים לנהוג בקרב כלל האוכלוסייה בגיל 17 ומעלה (71%) גבוה מאחוז המורשים לנהוג בקרב בני 65+ (לוח 3.36).

- לפי הסקר החברתי (בשנת 2017), 17% מבני 65+ המורשים לנהוג אינם נוהגים כלל. בקרב בני 65-74 14% אינם נוהגים ובקרב בני 75+ 24% אינם נוהגים כלל. בקרב כלל האוכלוסייה 7% אינם נוהגים כלל. 62% מבני 65+ נוהגים 5-7 ימים בשבוע (73% בכלל האוכלוסייה); (לוח 3.37).
- ◆ מהסקר החברתי (ממוצע לתקופה 2015-2017) עולה כי ל-84% מבני 65+ יש **חברים** שאיתם הם נפגשים או מדברים בטלפון (85% מהיהודים ו-75% מהערבים); (לוח 3.38).
- ◆ לפי הסקר החברתי (ממוצע לתקופה 2015-2017) 12% מבני 65+ מרגישים **בדידות** לעתים קרובות: 8% מהגברים ו-15% מהנשים. בקרב בני 20+, 6% דיווחו על הרגשת בדידות לעתים קרובות. עם העלייה בגיל עולה תחושת הבדידות. 27% מבני 65-74 מרגישים בדידות מדי פעם או לעתים קרובות לעומת 39% מבני 75+ (לוח 3.39).
- ◆ לפי הסקר החברתי (ממוצע לתקופה 2015-2017) 9% מבני 65+ מרגישים **שאין להם על מי לסמוך בשעת משבר או מצוקה**, 11% בקרב הגברים ו-8% בקרב הנשים. בקרב כלל האוכלוסייה 7% מרגישים שאין להם על מי לסמוך, 8% מהגברים ו-6% מהנשים (לוח 3.40).
- ◆ לפי הסקר החברתי משנת 2013 4% מבני 65+ קיבלו בשנה האחרונה **סיוע מעמותה או מתנדבים**. בקרב עולי בריה"מ לשעבר שעלו מאז 1990 10% קיבלו סיוע. הסיוע העיקרי היה במזון, ביגוד ומוצרים (47% מאלה שקיבלו סיוע), בתמיכה כספית (37%) ובסיוע רפואי (17%); (לוח 3.41).
- ◆ לפי הסקר החברתי (ממוצע לתקופה 2015-2017), 29% מבני 65+ מעסיקים **עוזרת או מטפלת** בתשלום. בקרב כלל האוכלוסייה 14% מעסיקים עוזרת או מטפלת. עם העלייה בגיל עולה גם אחוז המעסיקים עוזרת או מטפלת: 41% מבני 75+ מעסיקים לעומת 20% מבני 65-74. בקרב יהודים ואחרים 29% מבני 65+ מעסיקים עוזרת או מטפלת, ו-20% בקרב הערבים. מבין המעסיקים עוזרת או מטפלת בקרב בני 65-74, 15% מעסיקים אותה מעל עשר שעות שבועיות ובקרב בני 75+ 36% מעסיקים עוזרת או מטפלת מעל עשר שעות שבועיות. מתוך בני 65+ המעסיקים עוזרת או מטפלת, מקבלים 44% מימון מגוף ציבורי (כגון המוסד לביטוח לאומי או לשכת הרווחה).

שיעור מקבלי המימון עולה עם הגיל. בקרב בני 65-74 23% מקבלים סיוע במימון לעומת 59% מבני 75+ (לוח 3.42).

◆ 16% מבני 65+ מתנדבים, לפי הסקר החברתי (ממוצע לתקופה 2015-2017). בקרב בני 20+ שיעור המתנדבים הוא 21%. תחום העיסוק העיקרי (33% מהמתנדבים) של בני 65+ הוא עזרה לנזקקים (כגון מוגבלים, קשישים, נוער במצוקה, לא עזרה כספית) ו-27% מהם מתנדבים בתחום של פעילויות חינוך ותרבות. 62% מבני 65+ המתנדבים עושים זאת בהיקף של 10 שעות ויותר בחודש (לוח 3.50).

◆ לפי הסקר החברתי (ממוצע לתקופה 2015-2017), 37% מבני 65+ יצאו לנפש או לטיול בארץ שכלל לינה מחוץ לבית, לעומת 54% מבני 20+. 44% מבני 65-74 יצאו לנופש לעומת 25% מבני 75+. 36% מבני 65+ יצאו לנופש או לטיול בחוץ לארץ: 45% מבני 65-74 ו-22% מבני 75+ (לוח 3.44).

◆ לפי הסקר החברתי של 2011 23% מבני 65+ השתתפו בחוגים בשנה האחרונה (וכן 24% מבני 20+). גם בקרב בני 65+ וגם בקרב כלל האוכלוסייה, אחוז הנשים המשתתפות בחוגים גבוה מזה של הגברים. מתוך בני 65+ שהשתתפו בחוגים, 55% השתתפו בחוגי ספורט, 22% בחוגי אומנות ו-18% בשיעורי תורה, יהדות ודת (לוח 3.45).

◆ לפי הסקר החברתי של 2011, 58% מבני 65+ קראו ספרים בשעות הפנאי בשנה שלפני הסקר (62% בקרב כלל האוכלוסייה), 77% קראו עיתונים, 38% ביקרו בהצגה, בתאטרון או במופעי בידור ו-30% ביקרו במוזאונים או בתערוכות אמנות. מבין בני 65+ הקוראים בספרים, 25% קוראים בין שעתיים לחמש שעות בשבוע ו-25% קוראים מעל עשר שעות בשבוע. בהשוואה לכלל האוכלוסייה בני 65+ מקדישים יותר שעות בשבוע לקריאת ספרים. 41% מכלל האוכלוסייה הקוראים ספרים מקדישים עד שעתיים בשבוע לקריאה לעומת 23% מבני 65+ ואילו 11% מכלל האוכלוסייה קוראים יותר מעשר שעות בשבוע (לעומת 25% מבני 65+). בני 65+ צופים יותר בטלוויזיה מאשר כלל האוכלוסייה. 40% מבני 65+ צופים בין שעתיים לחמש שעות בשבוע לעומת 23% מכלל האוכלוסייה. 6% מבני 65+ אינם צופים כלל בטלוויזיה לעומת 13% מכלל האוכלוסייה (לוח 3.46).

- ◆ על פי נתוני הסקר החברתי (ממוצע לתקופה שבין השנים 2015-2017), 51% מבני 65+ **משתמשים במחשב** - 57% מן הגברים ו-46% מן הנשים. בקרב בני 20+ 72% משתמשים במחשב. **שימושי האינטרנט** העיקריים של בני 65+ הם חיפוש מידע (91%), דואר אלקטרוני (73%) ורשתות חברתיות (72%). 48% מבני 65+ משתמשים באינטרנט, עשו זאת לצורך שיחות וידאו או טלפון, 27% לצורך קניות ו-24% לצורך עבודה. 39% מבני 65+ השתמשו באינטרנט באמצעות מכשיר טלפון נייד לעומת 73% מכלל האוכלוסייה (לוח 3.47).
- ◆ על פי הסקר החברתי של 2014 4% מבני 65+ דיווחו על פריצה לדירה או על גנבה ממנה. 4% דיווחו על גנבה ללא שימוש בכוח או ללא איום בשימוש בכוח ו-4% דיווחו על פריצה לרכב (מתוך אלו שלרשות משק הבית שלהם עמדה מכונית פרטית או מסחרית עד 4 טון). 70% מהנפגעים מפריצה לדירה ו-48% מהנפגעים מפריצה לרכב דיווחו על כך למשטרה (לוח 3.48).
- ◆ לפי הסקר החברתי (ממוצע לתקופה 2015-2017), 87% מבני 65+ דיווחו על **שביעות רצון מהחיים** באופן כללי (24% מרוצים מאוד ו-62% מרוצים). 89% מכלל בני 20+ דיווחו על שביעות רצון מהחיים באופן כללי (34% מרוצים מאוד ו-55% מרוצים). 69% מבני 65+ מרוצים או מרוצים מאוד ממצבם הכלכלי לעומת 61% בקרב בני 20+. 78% מבני 65+ מרוצים או מרוצים מאוד מתחושת הביטחון בהליכה לבד באזור המגורים בשעת החשכה (27% מרוצים מאוד ו-51% מרוצים). בקרב בני 20+ 76% מרוצים או מרוצים מאוד מתחושת הביטחון בהליכה לבד באזור המגורים בשעת החשכה (31% מרוצים מאוד ו-45% מרוצים); (לוח 3.49).
- ◆ לפי נתוני הסקר החברתי (ממוצע לתקופה 2015-2017), 10% מבני 65+ ו-11% מבני 20+ בקרב היהודים, הגדירו עצמם **כדתיים**. 4% מבני 65+ היהודים הגדירו עצמם **כחודים** לעומת 10% מבני 20+. 48% מבני 65+ היהודים ו-44% מבני 20+ הגדירו עצמם לא דתיים-חילוניים. בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית, 60% מבני 65+ מגדירים עצמם כדתיים. 54% מבני 20+ בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית הגדירו עצמם כדתיים (לוח 3.50).
- בהשוואה בין רמת הדתיות בהווה לבין רמת הדתיות בעבר, 13% מבני 65+ יהודים ואחרים מגדירים עצמם דתיים בהווה יותר מבעבר, ו-15%

מגדירים עצמם פחות דתיים בהווה בהשוואה לעבר. לגבי 72% מהם מידת הדתיות לא השתנתה. בקרב האוכלוסייה הערבית, 48% מבני 65+ מגדירים עצמם דתיים בהווה יותר מבעבר ולגבי 49% מידת הדתיות לא השתנתה (לוח 3.51).

הגדרות והסברים

קבוצות אוכלוסייה ודת: בשנת 1999 שינתה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה את ההגדרות של קבוצות האוכלוסייה. לפי ההגדרה החדשה, הקבוצה "יהודים ואחרים" כוללת יהודים, נוצרים שאינם ערבים ואנשים ללא סיווג דת; הקבוצה "ערבים" כוללת מוסלמים, נוצרים-ערבים ודרוזים. הנתונים מוצגים על-פי ההגדרה החדשה, אם כי, כאשר מדובר בנתונים שקדמו לקביעת ההגדרה החדשה, כגון לוחות היסטוריים או לוחות המבוססים על סקרי כוח אדם, הם מוצגים על-פי ההגדרה הקודמת של קבוצות אוכלוסייה: יהודים בלבד, וקבוצת "בני דתות אחרות", הכוללת ערבים, נוצרים שאינם ערבים ואנשים ללא סיווג דת.

סקרי כוח אדם: לוחות רבים בפרק זה מקורם בסקרי כוח אדם, המבוצעים על-ידי הלמ"ס משנת 1954. אוכלוסיית הסקר כוללת את האוכלוסייה הקבועה (דה-יורה) של מדינת ישראל - בני 15 ומעלה, את התושבים היהודים הגרים באזור יהודה והשומרון וגם עולים בכוח ותושבים קבועים השהים בחוץ לארץ תקופה של פחות משנה. לא נכללו בסקר תיירים ותושבים ארעיים, אלא אם כן שהו בישראל יותר משנה ברציפות. החל מ-1968, נכללה בסקר אוכלוסיית מזרח ירושלים, והחל משנת 1982 נכללו גם התושבים הדרוזים בנפת גולן.

בשנת 2012 שינתה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה את מבנה הסקר ממדידה רבעונית למדידה חודשית בהתאם להמלצות בין-לאומיות בנושאי תעסוקה ואבטלה. השינויים במבנה הסקר גרמו ל"שבר בסדרה" ויש להיזהר בהשוואת נתוני העבר לנתוני ההווה. השינויים בסדרת הנתונים נגרמו ברובם כתוצאה משינויים במדידה ולא כתוצאה משינויים כלכליים באותה תקופה.

למידע נוסף על סקרי כוח אדם, מומלץ לעיין במקור.

שנות לימוד: מספר השנים שלמד הנחקר באופן סדיר בבתי ספר, ולא לימוד עצמי או השתתפות בקורסים לא סדירים. בספירת השנים מביאים בחשבון רק שנות לימוד שהסתיימו. אם אדם לומד בעת הפקידה, שנת הלימוד מובאת בחשבון.

סוג בית ספר אחרון: סוג בית הספר האחרון שבו למד או לומד הנחקר, גם אם לא סיים את לימודיו בו.

ראש משק הבית: בלוחות על נתוני עוני, ראש משק הבית הוא ראש משק בית כלכלי. הגדרת ראש משק הבית נקבעת לפי "מידת" ההשתייכות לכוח העבודה, ללא התייחסות לגיל ולמין.

- ראש משק הבית הוא המפרנס העיקרי של משק הבית, כלומר המועסק שעובד 35 שעות או יותר בשבוע הקובע (כולל איש צבא קבע), והוא קודם למועסק שעובד עד 34 שעות בשבוע, שקודם לבלתי-מועסק.

- אם יש יותר מאדם אחד במשק הבית שמתאים, לפי ההגדרה, להיות ראש משק בית, ייקבע ראש משק הבית לפי סדר העדיפות שקובע המרואיין.

- אם אין מפרנס במשק הבית, ייקבע כראש משק הבית האדם שהמרואיין מחשיב כראש משק הבית.

הערה: ראש משק הבית הוא אדם בן 18 ומעלה (להוציא משקי בית שבהם המפרנס היחיד הוא בגיל 15-17 ומשקי בית שבהם יש בני 15-17 בלבד).

השבוע הקובע הוא השבוע המסתיים בשבת שלפני בוא הפוקד למשק הבית.

כוח העבודה האזרחי: כוח העבודה האזרחי כולל את כל האנשים מגיל 15 ומעלה, שהיו "מועסקים" או "בלתי-מועסקים" בשבוע הקובע, לפי הגדרות אלה: מועסקים הם אנשים שעבדו לפחות שעה אחת ב"שבוע הקובע" בעבודה כלשהי תמורת שכר, רווח או תמורה אחרת; כל העובדים בקיבוצים (בין בשירותים ובין בענפים אחרים); בני משפחה שעבדו ללא תשלום 15 שעות ויותר בשבוע; אנשים השוהים במוסדות שעבדו 15 שעות ויותר בשבוע.

קבוצת "המועסקים" מורכבת משלוש קבוצות משנה :

- "עבדו עבודה מלאה" - עובדים שעבדו 35 שעות או יותר בשבוע הקובע. מניין השעות כולל את השעות שהעובד היה עסוק בהן בקשר לעבודתו או לעסקו, כולל שעות נוספות עם תשלום או בלעדיו, שעות המתנה (כגון שעות המתנה לעבודה של בעל מונית או של סבל) ושעות ההכנה, שהן שעות עבודה הקשורות בעבודה, אפילו אינן מבוצעות במקום העבודה (כגון בדיקה והכנת שיעורים וחזרות).

- "עבדו עבודה חלקית" - עובדים שעבדו בין שעה ל-34 שעות בשבוע הקובע.

- "נעדרו זמנית מעבודתם הרגילה" - עובדים שנעדרו מעבודתם במשך כל השבוע הקובע בגלל מחלה, חופשה, מילואים, שביתה, מזג אוויר לא מתאים, הפסקת עבודה זמנית (עד 30 יום) או מסיבה אחרת. אנשים שנעדרו מעבודתם וגם חיפשו עבודה אחרת מוגדרים כנעדרים זמנית מעבודתם.

"בלתי-מועסקים" הם אנשים שלא עבדו כלל (אפילו שעה אחת) בשבוע הקובע וחיפשו עבודה באופן פעיל בארבעת השבועות האחרונים, כגון על-ידי רישום בלשכת העבודה של שירות התעסוקה או על-ידי פנייה אישית או בכתב, והיו יכולים להתחיל לעבוד בשבוע הקובע, לו הוצעה להם עבודה מתאימה ("זמינות לעבודה").

אנשים שאינם בכוח העבודה האזרחי הם גילאי 15 ומעלה, שלא היו "מועסקים" או "בלתי-מועסקים" בשבוע הקובע. בקבוצה זו נכללו אנשים שעבדו בהתנדבות ללא כל תמורה, עקרות בית, תלמידים, מי שאינם מסוגלים לעבוד, אנשים החיים מפנסייה, מרנטה וכדומה, שלא עבדו אפילו שעה אחת בשבוע הקובע. כן, נכללו בקבוצה זו חיילים בשירות סדיר.

קצבת זיקנה ושאירים

מבוטחים בקצבת זיקנה ושאירים הם תושבי ישראל שמלאו להם 18 שנה, למעט מי שעלה ארצה בגיל 60 ומעלה. זכאי לקצבת זיקנה הוא כל מבוטח, כאמור, שהגיע לגיל קצבת זיקנה. החל מיוני 2004, גיל הזכאות המותנה במבחן

הכנסות לקצבת זיקנה לגברים הוא 67, והגיל המוחלט (ללא מבחן הכנסות) הוא 70. לפיכך, קבלת קצבת זיקנה לגברים בגילים 67-70 מותנית במבחן הכנסות. גיל הזכאות המותנה במבחן הכנסות לקצבת זיקנה לנשים הועלה מ-60 ל-62 והגיל המוחלט (ללא מבחן הכנסות) עולה בהדרגה ובשנת 2016 היה 68 ו-8 חודשים. לפיכך, קבלת קצבת זיקנה לנשים בגילים 62 עד 68 ו-8 חודשים מותנית במבחן הכנסות.

בעקבות שינויי חקיקה בשנים 2002-2003 בוטלה הצמדת הגמלה לשינויים החלים בשכר הממוצע. בינואר 2006 נכנס לתוקפו "הסכום הבסיסי" שהחליף את השכר הממוצע, לצורך קביעת שיעורי קצבות הזיקנה והשאירים וגם לצורך עדכון. בינואר 2006 עודכנו קצבות הזיקנה והשאירים ב-1.8%, נוסף על עדכון של 0.9% מינואר 2005, בהתאם לשינויים ברמת המחירים. בינואר 2007 לא חל שינוי ב"סכום הבסיסי" לצורך קביעת קצבאות הזיקנה והשאירים והן לא עודכנו. בינואר 2008 הן עודכנו ב-2.8%, בהתאם לשינויים ברמת המחירים. באפריל 2008 הוגדלו שיעורי קצבות הזיקנה והשאירים הבסיסיות בשיעור של כ-1.9%. הקצבה הבסיסית ליחיד עלתה מ-16.2% מה"סכום הבסיסי" ל-16.5%, ולהרכיבי משפחה אחרים היא עלתה בהתאם.

החל באפריל 2008 משולמת תוספת מיוחדת בעבור מבוטח שמלאו לו 80 שנה. שיעור התוספת המיוחדת בעבור מבוטח שמלאו לו 80 שנה הוא 1% מה"סכום הבסיסי".

בחוק ההתייעלות הכלכלית לשנת 2009 נקבע שקצבאות הזיקנה והשאירים הבסיסיות יגדלו בהדרגה עד שנת 2011 בשיעור של כ-7.3%. הקצבאות יגדלו בשיעור אחיד כך שיישמר הפער (בשיעור של 1% מהסכום הבסיסי) בין הקצבאות למי שטרם מלאו לו 80 לבין מי שכבר מלאו לו 80.

באוגוסט 2009 עמדה הקצבה ליחיד על 17% מהסכום הבסיסי, בינואר 2010 היא גדלה ל-17.35% ומינואר 2011 היא עמדה על 17.7% מהסכום הבסיסי.

סכום הקצבה **הבסיסית** ליחיד בשנת 2017 היה 1,531 ש"ח ולזוג 2,301 ש"ח. סכום הקצבה הבסיסית למי שמלאו לו 80 שנה הוא 1,617 ש"ח ליחיד ו-2,387 ש"ח לזוג.

קבלת הגמלה לא לפי חוק הביטוח הלאומי: המוסד לביטוח לאומי משלם לקשישים ולשאיירים שאינם זכאים לקצבה על-פי חוק הביטוח הלאומי, קצבאות הממוננות על-ידי הממשלה. זכאים לגמלה זו בעיקר עולים חדשים שבזמן עלייתם לארץ היו מעל גיל הפרישה (בהתאם לחוק גיל הפרישה), ולכן אינם מבוטחים על-פי חוק הביטוח הלאומי. שיעורי הקצבאות המשולמות להם זהים לשיעורי הקצבה לפי חוק, והזכאות מותנית בדרך כלל במבחן הכנסה.

השלמת הכנסה: משולמת למקבלי קצבאות זיקנה או שאירים שהכנסתם נמוכה, עד לסכום ההכנסה למינימום-קיום, המוגדרת בחוק הבטחת הכנסה לאוכלוסייה זו.

סכום הקצבה **הממוצעת** עם השלמת הכנסה ליחיד ב-2016 היא 3,052 ש"ח ולזוג 4,812 ש"ח.

למידע נוסף על קצבאות הביטוח הלאומי, מומלץ לעיין בסקירה השנתית של המוסד לביטוח לאומי.

ממדי העוני

משפחה שהכנסתה הפנויה לנפש תקנית (ראה להלן הגדרת "נפש תקנית") נמוכה מקו העוני לנפש תקנית מוגדרת כ**משפחה ענייה**.

קו העוני מוגדר כרמת ההכנסה השווה ל-50% מההכנסה החציונית הפנויה לנפש תקנית. קו העוני מותאם לגודל המשפחה על-ידי שימוש בסולם שקילות, המתרגם את מספר הנפשות במשפחה לנפשות סטנדרטיות.

הכנסה פנויה היא ההכנסה הכלכלית של המשפחה (הכנסה המתקבלת מעבודה ומבעלות על אמצעי ייצור פיזיים ונכסים פיננסיים), בתוספת תשלומי העברה ובניכוי מסים ישירים.

תחולת העוני היא מדד המציין את היקף העוני במונחים של שיעור המשפחות העניות בכלל האוכלוסייה.

מדד ג'יני לאי-שוויון בהתחלקות ההכנסות במשק מודד את הפער שבין התחלקות ההכנסות בפועל, לבין התחלקות תאורטית, שבה כל משק בית מקבל חלק שווה בהכנסה הכוללת של המשק. ככל שהפער קטן יותר - המדד קרוב

בערכו ל-0, אז אי-השוויון במשק נמוך יותר. ככל שהפער גדול יותר - המדד קרוב בערכו ל-1, כלומר אי-השוויון במשק גדול יותר.

בשנת 2012 חל שינוי מבני בסקר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה שעליו מתבססת מדידת העוני שעורך המוסד לביטוח לאומי. במקום להשתמש בשילוב של סקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות (כפי שהיה נהוג בין 1997 לבין 2011) הופסק השימוש בסקר הכנסות ובמקום זאת גדל המדגם של סקר הוצאות משק הבית בו מדווחים הנשאלים גם על הכנסותיהם. בנוסף בוצעו שינויים בכיסוי האוכלוסייה במדגם של סקר ההוצאות. גדל כיסוי האוכלוסייה הערבית בצפון וכן נכללו קיבוצים מתחדשים. בשל שינויים אלו ושינויים נוספים נוצר בשנה זו שבר בסדרה הסטטיסטית על פני זמן שאינו מאפשר השוואה ישירה של נתוני 2012 עם נתונים משנים קודמות. נתוני 2012 מהווים למעשה תצפית ראשונה בסדרת נתונים חדשה שתגדל עם השנים.

על דרך מדידת העוני בישראל מומלץ לקרוא בסקירה השנתית ובדו"ח ממדי העוני והפערים החברתיים של המוסד לביטוח לאומי.

לוחות המבוססים על נתונים מסקר הוצאות משק הבית

משק בית: קבוצת אנשים הגרים רוב ימות השבוע באותה דירה, ויש להם תקציב הוצאות משותף למזון. במשק הבית נכללים בני משפחה שהם חיילים או לומדים בפנימיות.

משקי בית של בני 65+ חולקו לקבוצות הבאות:

- משקי בית שבהם גרים בני 65+ - סך-כל משקי הבית שבהם גר אדם בן 65+, לפי אחד הצירופים המפורטים להלן;
- גרים לבד - בני 65+ הגרים במשק בית של יחיד;
- זוג שלפחות אחד מהם בן 65+ - משק בית של שני אנשים אשר לפחות אחד מהם מוגדר כזקן לפי הגדרת הגיל המפורטת בלוח. מתוך קבוצה זו הופרדו משקי בית של בני זוג אשר שניהם בני 65+;
- משקי בית אחרים - משקי בית בני יותר משתי נפשות, אשר לפחות אחד מהמתגוררים בהם הוא בן 65+.

נפש תקנית: כדי לדרג את המשפחות לפי מצבן הכלכלי, עדיף למיין אותן לפי הכנסתן לנפש, ולא לפי ההכנסה המשפחתית הכוללת; וכדי להתחשב ביתרונות הכלכליים לגודל משפחה, הן מוינו, לא לפי ההכנסה המשפחתית המחולקת במספר הנפשות למעשה, אלא לפי ההכנסה המשפחתית המחולקת במספר "הנפשות הסטנדרטיות".

נפש תקנית נקבעת על-פי סולם שקילות, המתרגם את מספר הנפשות במשפחה למספר הנפשות ה"תקניות" שבה. כך, לכל נפש נוספת במשפחה מיוחסת השפעה שולית קטנה יותר מבחינת העומס המוטל על תקציב המשפחה. במילים אחרות, תוספת ההכנסה הנחוצה למשפחה, כדי לשמור על רמת חיים קבועה, פוחתת עם גידול מספר הנפשות במשפחה.

לפרטים נוספים על דרך חישוב נפש תקנית מומלץ לעיין בסקר הוצאות המשפחה של הלמ"ס, או בסקירה השנתית של המוסד לביטוח לאומי.

הכנסה כספית ברוטו: סך ההכנסות הכספיות השוטפות של משק הבית לפני ניכוי תשלומי החובה. הכנסה זו כוללת את כל ההכנסות מעבודה שכירה של כל אחד מבני משק הבית (עם כל התוספות, כגון חודש 13, דמי הבראה וביגוד, שעות נוספות ופרמיות), מעבודה עצמאית או מעסק, הכנסות שוטפות מתמיכות (כולל העברות ממשקי בית אחרים) ומפנסיות, וכן הכנסות כספיות מרכוש, מריבית ומדיבידנד.

תשלומי חובה: המסים הישירים המוטלים על ההכנסות השוטפות - מס הכנסה ותשלומים לביטוח הלאומי.

הכנסה כספית נטו: הכנסה כספית ברוטו בניכוי תשלומי חובה.

הכנסה כספית לנפש תקנית: ההכנסה הכספית השוטפת של משק הבית (ברוטו או נטו) מחולקת במספר הנפשות התקניות במשק הבית.

הכנסה מהון: כוללת הכנסות מרנטה בארץ ומחו"ל, הכנסות מריבית על פיקדונות ועל איגרות חוב, דיבידנדים על מניות, וכן, את זקיפת הריבית האלטרנטיבית על ההון המושקע בדירה (שאינה בשכירות), הכנסה זקופה מהשתתפות מוסדית בתשלום שכר דירה, והריבית האלטרנטיבית על ההון המושקע ברכב.

פנסיה: הכנסה שוטפת לאחר פרישה מעבודה שמקורה במקום עבודה או בקופת פנסיה הקשורה בעבודה, הכנסה מקרנות השתלמות, רנטה ופנסיה מחו"ל, הכנסה מקיבוצים והכנסה מקופות גמל.

הוצאות לתצרוכת: סך-כל התשלומים שמשלם משק הבית על קניית מוצרים או שירותים, וכן צריכת שירותי דירה ורכב (שקנייתם מוגדרת כהשקעה ולא כתצרוכת). התשלומים כוללים לעתים גם ריבית, דמי הובלה או התקנה. קניית מוצר נחשבת לפי יום קבלתו; ולכן, מקדמה שמשלם משק הבית על חשבון מוצר או שירות שטרם נתקבלו אינה מוגדרת כהוצאה לתצרוכת.

למידע נוסף על הגדרות אלו מומלץ לעיין בפרסומי הלמ"ס לסקר הוצאות משק הבית וסקר הכנסות.

הסקר החברתי: נערך על ידי הלמ"ס החל מ-2002, והוא נערך מדי שנה, על מדגם של נפשות בגיל 20 ומעלה. המדגם העיקרי לסקר מוצא ממרשם התושבים. בנוסף לכך, מוצא מדגם משלים מתוך אוכלוסיית העולים אשר הגיעו ארצה אחרי בחירת המדגם העיקרי. בשנת 2004 נכללה לראשונה האוכלוסייה הערבית של מזרח ירושלים בסקר. שאלון הסקר בנוי משני חלקים עיקריים: גרעין קבוע, המכיל שאלות קבועות במספר רב של תחומי חיים, וחלק נוסף המוקדש בכל שנה לנושא אחד או שניים הנחקרים לעומק. הלוחות המבוססים על שאלות מהגרעין הקבוע בסקר מעודכנים מדי שנה. לוחות המבוססים על נושאי עומק נכונים למועד הסקר שבו נחקר הנושא ובשל חשיבותם הם נשארים בשנתון.

אין להניח כי אומדנים המתקבלים מהסקר החברתי יהיו זהים לאלה המתקבלים מסקרים מדגמיים אחרים של הלמ"ס, כולל אלה המבוססים על מדגמי משקי בית, או מנתונים אחרים אשר אינם מבוססים על סקרי מדגם. לכן, יש להיזהר, כאשר משווים אומדנים מהסקר החברתי לאומדנים מסקרים אחרים.

סימנים מיוחדים

ריק = אין נתונים או שהנתונים אינם רלוונטיים
 .. = נתונים עם טעויות דגימה יחסיות גבוהות מ-30%
 () = נתונים עם טעויות דגימה יחסיות בין 15% ל-30%

עיגול מספרים

סיכום הפירוטים אינו מתאים בהכרח לסך-הכול, בגלל עיגול המספרים.

מקורות

ההגדרות והנתונים בפרק זה מקורם בפרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, המוסד לביטוח לאומי ומכון מאיר-גוינט ברוקדייל.

לוח 3.1: בני 65+ וכלל האוכלוסייה*, לפי מספר שנות לימוד ומין, שנים נבחרות

אחוזים

שנות לימוד						מאפיינים
16+	15-13	12-9	8-5	4-0	סה"כ	
1970						
5.4	5.3	18.2	30.6	40.5	100.0	סה"כ בני 65+
1980						
5.6	6.8	25.2	32.1	30.3	100.0	סה"כ בני 65+
1990						
6.6	8.0	28.1	30.6	26.7	100.0	סה"כ בני 65+
2000						
11.6	14.1	29.4	25.0	19.7	100.0	סה"כ בני 65+
15.2	14.1	29.9	25.0	15.6	100.0	גברים
8.9	14.1	29.1	25.0	22.7	100.0	נשים
2010						
16.1	18.3	31.7	19.9	13.9	100.0	סה"כ בני 65+
20.5	17.4	33.2	19.8	9.1	100.0	גברים
12.8	19.0	30.6	20.1	17.5	100.0	נשים
21.8	22.5	44.9	7.2	3.5	100.0	כלל האוכלוסייה*
21.5	21.3	47.8	7.1	2.3	100.0	גברים
22.1	23.7	42.2	7.3	4.7	100.0	נשים
2015						
22.3	20.2	31.1	16.0	10.4	100.0	סה"כ בני 65+
26.8	18.6	32.2	15.8	6.6	100.0	גברים
18.7	21.5	30.2	16.2	13.4	100.0	נשים
26.0	22.4	43.2	5.7	2.8	100.0	כלל האוכלוסייה*
26.0	20.9	45.6	5.6	1.9	100.0	גברים
26.0	23.8	40.9	5.7	3.7	100.0	נשים

←

לוח 3.1: בני 65+ וכלל האוכלוסייה*, לפי מספר שנות לימוד ומין, שנים נבחרות (המשך)

אחוזים

שנות לימוד						מאפיינים
16+	15-13	12-9	8-5	4-0	סה"כ	
2016						
22.8	21.1	31.4	14.8	9.9	100.0	סה"כ בני 65+
27.4	19.8	32.0	14.4	6.4	100.0	גברים
19.2	22.1	30.9	15.1	12.6	100.0	נשים
26.7	22.6	42.7	5.3	2.6	100.0	כלל האוכלוסייה*
26.9	21.0	45.2	5.2	1.7	100.0	גברים
26.5	24.2	40.4	5.4	3.4	100.0	נשים
2017						
24.0	21.8	31.2	13.8	9.2	100.0	סה"כ בני 65+
28.5	20.0	32.1	14.0	5.5	100.0	גברים
20.5	23.2	30.5	13.6	12.2	100.0	נשים
27.5	22.2	42.8	5.1	2.5	100.0	כלל האוכלוסייה*
27.9	20.4	45.1	5.1	1.5	100.0	גברים
27.1	23.8	40.6	5.1	3.4	100.0	נשים

מקור: למ"ס, שנתון סטטיסטי
* בני 15+

לוח 3.2: התפלגות בני 65+, לפי מספר שנות לימוד, קבוצת אוכלוסייה ומין, 2017

אחוזים

גיל	יהודים			ערבים		
	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים
סה"כ	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
4-0	6.1	3.9	7.8	42.8	22.3	59.5
8-5	12.3	11.4	13.0	31.4	42.3	22.4
10-9	9.5	9.1	9.9	7.4	9.6	5.6
12-11	23.3	24.1	22.7	9.6	13.1	6.8
15-13	23.1	21.2	24.7	3.1	4.0	2.4
16+	25.7	30.2	21.9	5.7	8.7	3.2

מקור: למ"ס, שנתון סטטיסטי

לוח 3.3: יהודים בני 65+, לפי מספר שנות לימוד ויבשת לידה, 2016

שנות לימוד	סה"כ		ישראל		אסיה-אפריקה		אירופה-אמריקה	
	אלפים	אחוזים	אלפים	אחוזים	אלפים	אחוזים	אלפים	אחוזים
סה"כ*	835.0	100.0	211.8	100.0	267.0	100.0	356.3	100.0
4-0	57.4	6.9	2.2	1.0	43.4	16.3	11.8	3.3
8-5	111.8	13.4	15.8	7.4	63.3	23.7	32.7	9.2
10-9	79.2	9.5	14.0	6.6	33.9	12.7	31.3	8.8
12-11	197.1	23.6	61.3	28.9	71.6	26.8	64.3	18.0
15-13	187.4	22.4	52.8	24.9	30.1	11.3	104.5	29.3
16+	202.2	24.2	65.7	31.0	24.7	9.3	111.7	31.4

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

* לא כולל מקרים שבהם מספר שנות הלימוד או יבשת הלידה אינם ידועים; הסך הכול, כולל מקרים אלו, הוא 854.7

לוח 3.4: בני 65+ וכלל האוכלוסייה, לפי סוג בית ספר אחרון שבו למדו ולפי מין, 2016

נשים	גברים	סה"כ	סוג בית ספר אחרון
485.6	407.5	893.1	סה"כ בני 65+ שלמדו (אלפים) סוג בית הספר האחרון (אחוזים)
100.0	100.0	100.0	סה"כ
21.6	18.8	20.3	יסודי וחטיבת ביניים
8.7	13.9	11.1	תיכון מקצועי או חקלאי
21.2	15.9	18.8	תיכון עיוני
0.0	2.7	1.2	ישיבה
5.1	0.9	3.2	בית מדרש למורים ולגננות
2.9	7.2	4.8	על-תיכון להנדסאים ולטכנאים
9.4	5.6	7.7	על-תיכון אחר
27.9	32.6	30.0	מוסד אקדמי
0.8	0.7	0.8	אחר
2.4	1.6	2.1	סוג בית ספר לא ידוע
3,052.1	2,961.7	6,013.8	סה"כ בכלל האוכלוסייה שלמדו (אלפים) סוג בית הספר האחרון (אחוזים)
100.0	100.0	100.0	סה"כ
8.5	8.4	8.4	יסודי וחטיבת ביניים
6.7	10.9	8.8	תיכון מקצועי או חקלאי
31.5	31.3	31.4	תיכון עיוני
0.0	6.3	3.1	ישיבה
4.7	0.5	2.6	בית מדרש למורים ולגננות
2.6	6.8	4.7	על-תיכון להנדסאים ולטכנאים
8.0	4.3	6.2	על-תיכון אחר
36.2	30.2	33.3	מוסד אקדמי
0.7	0.7	0.7	אחר
1.1	0.7	0.9	סוג בית ספר לא ידוע

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.5: בני 65+ וכלל האוכלוסייה, לפי התעודה הגבוהה ביותר שקיבלו ולפי מין, 2016

אחוזים

תעודה	בני 65+			סה"כ
	גברים	נשים	כלל	
סה"כ למדו	100.0	100.0	100.0	100.0
תעודת סיום של בי"ס יסודי או חט"ב	22.6	23.5	18.9	23.1
תעודת סיום של בי"ס תיכון (שאינה תעודת בגרות)	17.6	14.8	16.2	16.1
תעודת בגרות	8.8	10.4	22.3	9.7
תעודת סיום של בי"ס על-תיכוני (שאינה תעודה אקדמית)	14.3	16.9	12.3	15.7
תואר אקדמי ראשון	14.2	14.1	17.1	14.1
תואר אקדמי שני	12.0	10.4	9.2	11.2
תואר אקדמי שלישי	3.8	1.4	1.2	2.5
תעודה אחרת	1.0	0.6	0.6	0.8
לא קיבלו אף תעודה	4.0	5.3	1.2	4.7
לא ידוע (סוג התעודה)	1.7	2.6	1.0	2.1

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם * בני 15 ומעלה

לוח 3.6: בני 65+ וכלל האוכלוסייה, לפי שפת אם ולפי מין, 2011

אחוזים

שפת אם	בני 65+		סה"כ	כלל האוכלוסייה*
	גברים	נשים		
סה"כ	100.0	100.0	100.0	100.0
עברית	18.2	18.4	18.3	48.7
רוסית	18.4	22.8	20.9	14.7
ערבית	20.4	15.9	17.9	18.4
יידיש	6.5	4.6	5.4	2.0
צרפתית	3.8	5.6	4.8	1.9
רומנית	5.1	4.5	4.8	1.3
מרוקנית	3.6	3.8	3.7	1.5
פרסית	3.4	3.5	3.5	1.0
ספרדית	3.3	2.7	2.9	1.6
אנגלית	(2.1)	(1.5)	1.7	1.9
אמהרית	..	..	..	1.0
שפה אחרת	14.7	16.7	15.9	6.0

מקור: למ"ס, הסקר החברתי
* אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

לוח 3.7: בני 55+ בכוח העבודה האזרחי, לפי גיל, מין וקבוצת אוכלוסייה, שנים נבחרות

אחוז בכוח העבודה האזרחי מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

מאפיינים	בני דתות אחרות			יהודים			סה"כ			
	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	
1970										
בני 64-55				23.4	89.4		22.1	88.5	55.2	
בני 65+				5.5	35.0		5.0	33.8	19.5	
1980										
בני 64-55				27.6	84.0	54.4	26.0	82.4	52.8	
בני 65+				7.0	29.1	17.4	6.6	27.9	16.7	
1990										
64-55	3.7	55.6	28.0	33.1	75.7	52.8	30.2	73.7	50.4	
59-55	5.5	66.1	..	45.0	83.0	63.0	41.0	81.0	60.2	
64-60	0.9	38.6	..	21.4	64.6	42.2	19.4	65.4	40.0	
65+	..	3.2	2.6	6.9	21.3	13.5	6.6	20.2	12.8	
69-65	2.5	3.4	..	9.9	31.8	20.0	9.3	30.1	18.8	
74-70	1.6	5.1	..	6.6	19.7	..	6.3	18.8	..	
75+	..	2.9	..	4.8	13.4	..	4.6	12.7	..	
2000										
64-55	..	39.2	23.8	41.8	67.9	54.0	37.6	63.9	50.0	
59-55	11.9	43.2	27.8	55.7	76.0	65.3	49.9	71.1	60.1	
64-60	..	34.6	19.1	28.8	60.0	43.1	26.0	56.6	40.2	
65+	..	..	..	4.3	14.8	8.8	4.1	14.2	8.5	
69-65	..	13.5	6.4	8.3	25.4	16.0	7.6	24.3	15.1	
74-70	..	..	..	4.5	16.1	9.5	4.4	15.4	9.0	
75+	..	..	..	1.8	6.7	3.9	1.8	6.3	3.7	

←

לוח 3.7: בני 55+ בכוח העבודה האזרחי, לפי גיל, מין וקבוצת אוכלוסייה, שנים נבחרות (המשך)

אחוז בכוח העבודה האזרחי מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

בני דתות אחרות			יהודים			סה"כ			מאפיינים
נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	נשים	גברים	סה"כ	
2010									
17.9	50.0	33.1	59.2	75.7	67.1	54.0	72.5	62.9	64-55
21.0	53.7	36.7	69.5	80.1	74.6	62.8	76.5	69.4	59-55
13.6	44.5	28.0	47.9	70.9	58.9	44.1	68.1	55.5	64-60
..	7.6	4.5	7.5	20.2	13.0	7.1	19.1	12.3	65+
..	18.6	11.8	20.6	45.1	32.0	18.4	41.0	29.1	69-65
..	..	..	7.4	19.3	12.5	6.6	17.8	11.4	74-70
..	..	..	1.6	6.3	3.5	1.7	6.0	3.5	75+
2015									
24.9	56.5	40.1	68.4	80.1	74.0	61.8	76.6	68.9	64-55
31.3	62.0	45.6	78.2	83.1	80.6	69.9	79.8	74.7	59-55
15.7	49.6	32.7	58.9	76.9	67.5	53.4	73.1	62.9	64-60
3.8	15.0	8.6	14.0	28.2	20.3	13.0	26.9	19.1	65+
8.2	25.4	16.0	30.9	51.5	40.6	28.4	48.7	37.9	69-65
2.1	14.4	7.5	12.8	26.1	18.9	11.4	24.7	17.4	74-70
0.6	2.7	1.5	3.0	9.6	5.7	2.8	9.1	5.4	75+
2016									
25.3	60.0	42.0	68.6	79.8	74.1	61.8	76.8	69.2	64-55
31.4	65.7	47.6	78.0	82.6	80.3	69.5	79.8	74.6	59-55
16.9	52.7	34.6	59.6	76.8	67.9	53.9	73.5	63.4	64-60
5.2	14.8	9.4	15.4	31.3	22.4	14.3	29.5	21.0	65+
9.9	29.2	18.5	33.3	55.4	43.7	30.5	52.5	40.8	69-65
4.9	10.9	7.7	15.8	30.3	22.6	14.3	27.8	20.6	74-70
0.8	2.5	1.5	2.6	10.4	5.8	2.5	9.7	5.4	75+

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.8: בני 55+ מועסקים, לפי גיל ומין, שנים נבחרות

אחוז מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
1970			
בני 64-55	52.2	83.9	20.8
בני 65+	18.0	31.1	4.7
1980			
בני 64-55	47.8	74.6	23.5
בני 65+	15.2	25.6	6.0
1990			
בני 64-55	48.9	71.7	29.1
בני 65+	12.9	20.0	6.9
2000			
בני 64-55	47.0	59.3	36.1
בני 65+	8.5	14.1	4.2
2005			
בני 64-55	52.8	63.5	43.1
בני 65+	10.4	16.3	5.9
2012			
בני 64-55	58.2	66.7	50.2
בני 65+	14.7	21.9	9.1
2014			
בני 64-55	65.1	72.9	57.9
בני 65+	17.9	25.9	11.5
2015			
בני 64-55	66.2	73.2	59.7
בני 65+	18.5	26.0	12.6
2016			
בני 64-55	66.5	73.4	60.0
בני 65+	20.4	28.7	13.8

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.9: בני 55+ המועסקים במשרה חלקית מתוך כוח העבודה, לפי גיל ומין, שנים נבחרות

אחוז מהאוכלוסייה בכל תא

שנה	בני 64-55			בני 65-69			בני 65+		
	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים
1970	17.9	12.5	39.4				40.4	37.2	62.0
1980	23.5	15.6	46.0				57.9	54.0	72.6
1990	29.0	20.0	47.9	74.7	51.8	58.0	64.6	59.1	78.6
2000	27.2	15.3	45.4	71.1	42.6	50.6	56.1	49.5	73.5
2001	29.3	17.2	47.1	74.0	42.6	52.6	58.0	50.6	74.6
2002	27.3	15.8	44.1	71.3	38.7	49.6	55.8	48.3	72.8
2003	28.8	17.3	44.6	72.4	47.5	55.0	60.1	53.9	74.1
2004	27.3	17.1	41.8	71.0	43.1	52.3	58.1	51.8	71.5
2005	28.2	16.7	43.9	68.5	41.0	49.8	55.6	48.2	71.0
2006	27.5	16.3	42.5	69.8	37.3	47.1	51.3	44.5	67.1
2007	27.5	16.3	42.1	74.4	35.0	47.1	50.1	41.0	72.2
2008	28.2	17.7	41.6	61.6	34.6	43.2	49.0	41.7	66.6
2009	29.0	17.7	42.9	64.8	33.7	44.3	51.7	43.0	69.7
2010	28.8	17.7	42.7	64.5	33.5	44.0	51.6	43.0	69.5
2011	28.5	18.4	41.0	61.7	34.9	43.8	51.5	44.8	66.1
2012	28.7	18.6	41.1	58.4	30.5	41.1	47.5	39.5	62.3
2013	29.2	18.9	41.6	63.2	29.5	42.3	46.8	37.0	65.0
2014	28.4	18.4	40.1	59.8	30.3	41.5	46.8	37.8	63.1
2015	26.6	16.9	38.0	60.9	30.5	42.6	46.8	37.5	62.2
2016	26.1	16.5	37.6	58.2	27.8	39.9	44.9	35.6	60.2

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.10: ממוצע שעות עבודה לשבוע למועסקים* בני +55, לפי מין וקבוצת אוכלוסייה, 2016

מין	בני 64-55			בני +65		
	סה"כ	יהודים	בני דתות אחרות	סה"כ	יהודים	בני דתות אחרות
סה"כ	39.0	38.8	40.3	32.2	32.1	34.2
גברים	43.2	43.3	42.1	36.3	36.2	38.8
נשים	33.9	33.7	36.4	25.2	25.2	23.1

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם
* לא כולל נעדרים זמנית מעבודתם

לוח 3.11: השתתפות בני +55 וכלל האוכלוסייה בכוח העבודה, לפי מחוז מגורים ומין, 2016

אחוז בכוח העבודה מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

מחוז	בני 64-55			בני +65			כלל האוכלוסייה*
	סה"כ	גברים	נשים	סה"כ	גברים	נשים	
סה"כ	69.2	76.8	61.8	21.0	29.5	14.3	64.1
ירושלים	61.0	69.7	52.8	18.9	27.2	12.3	54.7
הצפון	59.4	70.2	48.6	16.5	26.0	8.6	58.0
חיפה	67.8	76.6	59.5	17.8	26.7	11.1	62.0
המרכז	74.8	81.9	68.2	23.7	31.7	16.9	70.1
תל אביב	74.9	81.2	69.0	24.2	33.2	17.6	69.5
דרום	67.3	73.0	61.6	19.5	27.4	13.4	62.1

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם
* בני 15 ומעלה

לוח 3.12: בני 55+ בכוח העבודה האזרחי, לפי שנות לימוד ולפי גיל, שנים נבחרות

אחוז מהאוכלוסייה המתאימה בכל תא

מאפיינים	שנות לימוד					סה"כ
	16+	15-13	12-9	8-5	4-0	
בני 65+						
1990	26.0	22.2	19.0	10.6	3.0	
1997	22.5	11.8	11.4	6.5	2.3	
1999	20.3	10.7	10.4	6.1	..	
2002	21.1	12.0	11.4	5.1	..	
2003	22.3	(11.8)	10.6	(4.7)	..	
2004	22.5	12.2	9.9		..	
2005	22.3	12.6	10.8	6.5	..	
2006	21.4	12.7	10.7	6.2	..	
2007	20.6	(12.3)	11.3	(4.7)	..	
2008	22.7	(12.6)	11.2	(6.3)	..	
2009	22.3	(14.8)	11.9	(5.7)	..	
2010	25.6	(15.6)	12.8	(5.7)	..	
2011	25.9	15.4	15.0	6.1	..	13.2
2012	30.6	20.0	16.0	9.0	3.0	16.7
2013	30.7	20.3	18.3	11.0	2.3	18.0
2014	31.1	21.8	18.8	10.2	2.0	18.6
2015						
59-55	84.3	84.4	73.1	36.3	29.5	74.7
64-60	73.9	69.5	62.2	36.4	17.1	62.9
65+	31.4	21.6	20.2	9.7	2.0	19.1
69-65	47.0	40.6	37.5	23.8	6.4	37.9
74-70	25.7	20.4	16.9	11.0	3.7	17.4
75+	13.4	5.1	5.9	2.7	0.7	5.4
2016						
59-55	85.5	83.0	71.9	33.3	29.8	74.6
64-60	73.4	68.6	63.4	37.8	12.9	63.4
65+	33.5	23.2	22.3	10.3	2.4	21.0
69-65	51.3	42.0	40.3	25.2	6.0	40.8
74-70	30.5	22.6	20.1	12.6	3.9	20.6
75+	11.6	5.6	6.1	2.4	1.4	5.4

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.13: בני 55+, לפי תכונות כוח העבודה, גיל ומין, 2016

אלפים, ממוצע שנתי

מאפיינים	64-55	59-55	64-60	65+	69-65	70+
סה"כ גברים ונשים	787.9	404.4	383.5	956.5	334.0	622.5
בכוח העבודה	544.9	301.9	243.0	201.3	136.3	65.0
מזה: מועסקים	524.2	290.1	234.2	195.1	131.2	63.9
סה"כ גברים	386.4	201.3	185.1	424.1	156.1	268.0
בכוח העבודה	296.8	160.7	136.0	125.3	82.0	43.3
מזה: מועסקים	283.5	153.5	130.0	121.6	79.0	42.6
סה"כ נשים	401.5	203.1	198.4	532.4	177.9	354.5
בכוח העבודה	248.1	141.2	107.0	76.0	54.3	21.7
מזה: מועסקות	240.7	136.6	104.1	73.5	52.2	21.3

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

לוח 3.13: בני 55+, לפי תכונות כוח העבודה, גיל ומין, 2016

אחוזים, ממוצע שנתי

מאפיינים	64-55	59-55	64-60	65+	69-65	70+
גברים ונשים						
אחוז בכוח העבודה ⁽¹⁾	69.2	74.6	63.4	21.0	40.8	10.4
אחוז המועסקים ⁽²⁾	96.2	96.1	96.4	96.9	96.3	98.3
אחוז המועסקים בקבוצה ⁽³⁾	66.5	71.7	61.1	20.4	39.3	10.3
גברים						
אחוז בכוח העבודה ⁽¹⁾	76.8	79.8	73.5	29.5	52.5	16.1
אחוז המועסקים ⁽²⁾	95.5	95.5	95.5	95.5	95.5	95.5
אחוז המועסקים בקבוצה ⁽³⁾	73.4	73.4	73.4	73.4	73.4	73.4
נשים						
אחוז בכוח העבודה ⁽¹⁾	61.8	69.5	53.9	14.3	30.5	6.1
אחוז המועסקות ⁽²⁾	97.0	96.8	97.3	96.7	96.2	98.0
אחוז המועסקות בקבוצה ⁽³⁾	60.0	67.3	52.5	13.8	29.4	6.0

מקור: למ"ס, סקרי כוח אדם

1. אחוז בכוח העבודה מתוך סה"כ בקבוצת הגיל המתאימה
2. אחוז המועסקים מתוך אלה שבכוח העבודה
3. אחוז המועסקים מתוך סה"כ בקבוצת הגיל המתאימה

לוח 3.14: הכנסה⁽¹⁾ למשק בית של בני 65+, ובקרב כלל האוכלוסייה, לפי סוג משק הבית, 2017

סוג ההכנסה ומקורה	משקי בית של בני 65+ (בודד או זוג)							
	משקי בית אחרים	מהם ⁽²⁾ :		זוג, לפחות אחד	זוג, לפחות אחד	סה"כ משקי בית של בני 65+ (בודד או זוג)	סה"כ משקי בית שבהם גרים בני 65+	
		שבהם כל משקי הבית באוכלוסייה	זוג, רק אחד מהם					זוג, אחד שניהם
הרכב קבוצות משקי הבית	3	5	4	2	1	1+2	1+2+3	
התפלגות משקי הבית של זקנים (אחוזים)	32.4	23.2	76.8	36.4	31.2	67.6	100.0	
הכנסה כספית ממוצעת ברוטו	20,027	20,123	21,321	15,712	17,012	7,310	12,537	14,992
סה"כ ממוצע תשלומי חובה	3,509	2,540	3,960	1,588	2,138	486	1,376	1,753
מס הכנסה	2,127	1,508	2,849	1,011	1,437	277	902	1,098
תשלומים לביטוח לאומי	676	404	532	209	284	38	170	246
ביטוח בריאות ממלכתי	706	628	579	368	417	171	304	409
הכנסה כספית ממוצעת נטו	16,518	17,582	17,361	14,124	14,874	6,824	11,161	13,239
הרכב הכנסה כספית ממוצעת ברוטו (אחוזים)								
מעבודה	79.0	61.7	60.3	24.1	34.6	11.2	28.3	42.8
מזה: מעבודה שכירה	85.7	88.1	76.8	55.5	66.3	70.3	66.7	80.1
מעבודה עצמאית	14.3	11.9	23.2	44.5	33.7	29.7	33.3	19.9
מהון	3.3	3.0	6.1	8.0	7.4	8.2	7.6	5.6
מפנסיות וקופות גמל (כולל מחו"ל)	6.8	14.0	20.7	37.7	32.7	36.1	33.6	25.1
מקצבאות ומתמיכות	10.9	21.4	13.0	30.3	25.3	44.5	30.4	26.5
מזה: מהמוסד לביטוח לאומי	75.7	88.0	92.2	86.4	87.3	82.6	85.4	83.8
ממוסדות אחרים	12.3	9.2	6.0	11.7	10.9	12.5	11.5	10.7
ממשקי בית	12.0	2.7	1.8	1.9	1.9	4.9	3.1	2.9

לוח 3.14: הכנסה⁽¹⁾ למשק בית של בני 65+, ובקרב כלל האוכלוסייה, לפי סוג משק הבית, 2017 (המשך)

משקי בית של בני 65+ (בודד או זוג)								סה"כ משקי בית של שבהם בני 65+ (בודד או זוג)	סה"כ משקי בית שבהם גרים בני 65+	סוג ההכנסה ומקורה
משקי בית אחרים כל משקי הבית באוכלוסייה	מהם ⁽²⁾ :		זוג, לפחות אחד בני 65+		זוג, לפחות אחד בני 65+		1			
7,366	7,181	10,660	7,856	8,506	5,848	7,580	7,401	הכנסה כספית ממוצעת ברוטו לנפש תקנית		
6,075	6,274	8,681	7,062	7,437	5,459	6,748	6,536	הכנסה כספית ממוצעת נטו לנפש תקנית		
15,691	16,333	14,576	12,725	13,044	5,204	8,870	11,285	הכנסה כספית חציונית ברוטו לנפש תקנית		
6,077	6,077	7,288	6,362	6,522	4,163	5,474	5,636	הכנסה כספית חציונית נטו לנפש תקנית		
5,477	5,569	6,751	5,987	6,131	3,998	5,124	5,305	הכנסה כספית חציונית נטו לנפש תקנית		

מקור: למי"ס, סקר הוצאות משק הבית
 1. ש"ח, מחירים שוטפים, ממוצע ל-2016
 2. טורים 4-5 הם ההרכב באחוזים של טור 2

לוח 3.15: הכנסה כספית ממוצעת ברוטו לחודש של בני 65+, לפי מין ולפי מקור הכנסה, שנים נבחרות

בש"ח, מחירים שוטפים, ממוצע שנתי

ההכנסה ומקורה	סה"כ	גברים	נשים
2010			
סה"כ הכנסה ממוצעת ברוטו	5,274	6,935	3,966
מזה (באחוזים):			
מעבודה	20.8	30.1	8.0
מהמוסד לביטוח לאומי	37.5	29.2	48.9
מוסדות אחרים ותמיכות ממשקי בית	4.9	3.8	6.5
2015			
סה"כ הכנסה ממוצעת ברוטו	6,701	8,684	5,074
מזה (באחוזים):			
מעבודה	25.7	32.9	15.5
מהמוסד לביטוח לאומי	31.6	23.6	42.7
מוסדות אחרים ותמיכות ממשקי בית	5.1	4.6	5.8
2016			
סה"כ הכנסה ממוצעת ברוטו	7,338	9,572	5,503
מזה (באחוזים):			
מעבודה	27.5	37.7	13.0
מהמוסד לביטוח לאומי	29.9	22.4	40.7
מוסדות אחרים ותמיכות ממשקי בית	5.5	4.6	6.8
2017			
סה"כ הכנסה ממוצעת ברוטו	7,389	9,552	5,584
מזה (באחוזים):			
מעבודה	28.2	37.4	15.1
מהמוסד לביטוח לאומי	31.0	23.5	41.6
מוסדות אחרים ותמיכות ממשקי בית	4.9	4.0	6.2

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית

לוח 3.16: הכנסה כספית ממוצעת ברוטו לחודש של בני 65+ לפי גיל ולפי מקור הכנסה, שנים נבחרות

בש"ח, מחירים שוטפים ממוצע שנתי

							מקור ההכנסה
90+	89-85	84-80	79-75	74-70	69-65	65+	
							2010
4,513	5,050	4,877	4,657	5,506	5,858	5,274	סה"כ הכנסה ממוצעת ברוטו
							מזה (באחוזים):
0.0	2.5	2.7	3.8	23.5	42.3	20.8	מעבודה
50.1	43.4	45.9	43.6	37.6	27.7	37.5	מהמוסד לביטוח לאומי
10.7	9.9	7.9	5.9	4.3	2.1	4.9	מוסדות אחרים ותמיכות ממשקי בית
							2015
5,682	5,548	6,538	5,750	6,634	7,785	6,701	סה"כ הכנסה ממוצעת ברוטו
							מזה (באחוזים):
0.0	4.5	5.4	8.8	21.3	47.7	25.7	מעבודה
44.3	44.8	37.2	39.6	33.9	21.6	31.6	מהמוסד לביטוח לאומי
13.2	10.0	11.4	6.5	3.6	2.1	5.1	מוסדות אחרים ותמיכות ממשקי בית
							2016
5,891	6,509	6,235	5,955	7,745	8,619	7,338	סה"כ הכנסה ממוצעת ברוטו
							מזה (באחוזים):
0.3	1.4	8.9	10.7	24.0	48.5	27.5	מעבודה
47.6	42.6	38.5	38.9	29.9	20.4	29.9	מהמוסד לביטוח לאומי
17.1	12.4	11.1	6.3	3.5	2.7	5.5	מוסדות אחרים ותמיכות ממשקי בית
							2017
6,310	6,231	6,491	6,480	7,470	8,604	7,389	סה"כ הכנסה ממוצעת ברוטו
							מזה (באחוזים):
0.0	0.8	9.3	13.1	24.9	50.1	28.2	מעבודה
44.3	45.0	39.9	37.8	31.8	21.3	31.0	מהמוסד לביטוח לאומי
16.3	11.0	9.2	8.3	3.1	1.6	4.9	מוסדות אחרים ותמיכות ממשקי בית

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית

לוח 3.17: נשים בנות +62 וגברים בני +67 שאינם עובדים, המקבלים פנסייה⁽¹⁾ וגובה ההכנסה החודשית הממוצעת מפנסייה, לפי מין, שנים נבחרות

מקבלי פנסייה וגובה ההכנסה	סה"כ	גברים	נשים
2005			
סה"כ גברים ונשים ⁽²⁾ שאינם עובדים (באלפים)	603.0	212.5	390.5
מתוכם: מקבלי פנסייה	203.1	92.7	110.4
אחוז מקבלי הפנסייה	33.7	43.6	28.3
הכנסה חודשית ממוצעת מפנסייה (ש"ח)	3,671	4,520	3,209
2010			
סה"כ גברים ונשים ⁽²⁾ שאינם עובדים (באלפים)	655.9	227.7	428.2
מתוכם: מקבלי פנסייה	246.1	99.5	146.6
אחוז מקבלי הפנסייה	37.5	43.7	34.2
הכנסה חודשית ממוצעת מפנסייה (ש"ח)	4,501	5,394	4,026
2015			
לא כולל קבלת הכנסה מפנסייה ומרנטה מחו"ל			
סה"כ גברים ונשים ⁽²⁾ שאינם עובדים (באלפים)	750.4	271.7	478.8
מתוכם: מקבלי פנסייה	305.2	138.9	166.3
אחוז מקבלי הפנסייה	40.7	51.1	34.7
הכנסה חודשית ממוצעת מפנסייה (ש"ח)	5,909	7,186	4,843
כולל קבלת הכנסה מפנסייה ומרנטה מחו"ל			
סה"כ גברים ונשים ⁽²⁾ שאינם עובדים (באלפים)	750.4	271.7	478.8
מתוכם: מקבלי פנסייה	355.7	147.6	188.0
אחוז מקבלי הפנסייה	44.7	54.4	39.3
הכנסה חודשית ממוצעת מפנסייה (ש"ח)	5,748	7,092	4,692

לוח 3.17: נשים בנות +62 וגברים בני +67 שאינם עובדים, המקבלים פנסיה⁽¹⁾ וגובה ההכנסה החודשית הממוצעת מפנסיה, לפי מין, שנים נבחרות (המשך)

מקבלי פנסיה וגובה ההכנסה	סה"כ	גברים	נשים
2016			
לא כולל קבלת הכנסה מפנסיה ומרנטה מחו"ל			
סה"כ גברים ונשים ⁽²⁾ שאינם עובדים (באלפים)	786	275	511
מתוכם: מקבלי פנסיה	327	134	193
אחוז מקבלי הפנסיה	41.6	48.6	37.8
הכנסה חודשית ממוצעת מפנסיה (ש"ח)	6,112	7,235	5,333
כולל קבלת הכנסה מפנסיה ומרנטה מחו"ל			
סה"כ גברים ונשים ⁽²⁾ שאינם עובדים (באלפים)	786	275	511
מתוכם: מקבלי פנסיה	362	150	212
אחוז מקבלי הפנסיה	46.1	54.6	41.5
הכנסה חודשית ממוצעת מפנסיה (ש"ח)	5,917	6,933	5,197
2017			
לא כולל קבלת הכנסה מפנסיה ומרנטה מחו"ל			
סה"כ גברים ונשים ⁽²⁾ שאינם עובדים (באלפים)	792.9	292.3	500.6
מתוכם: מקבלי פנסיה	333.6	138.8	194.7
אחוז מקבלי הפנסיה	42.1	47.5	38.9
הכנסה חודשית ממוצעת מפנסיה (ש"ח)	6,227	7,677	5,194
כולל קבלת הכנסה מפנסיה ומרנטה מחו"ל			
סה"כ גברים ונשים ⁽²⁾ שאינם עובדים (באלפים)	792.9	292.3	500.6
מתוכם: מקבלי פנסיה	367.0	152.9	214.2
אחוז מקבלי הפנסיה	46.3	52.3	42.8
הכנסה חודשית ממוצעת מפנסיה (ש"ח)	5,995	7,350	5,028

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית

- עד שנת 2010 כולל הכנסה מפנסיה מהארץ, הכנסה מקרנות השתלמות, רנטה ופנסיה מחו"ל והכנסה מקופות גמל, ללא הכנסה מקיבוצים. מ-2015 כולל גם הכנסה מקיבוצים
- נשים בנות +62 וגברים בני +67

לוח 3.18: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים מהמוסד לביטוח לאומי, על-פי חוק ושלא על-פי חוק, שנים נבחרות

אחוזים

אחוז ממקבלי קצבת זיקנה ושאיירים			
שנה	סה"כ	לפי חוק הביטוח הלאומי	לא לפי חוק הביטוח הלאומי
1980	45.3	39.7	95.1
1990	31.8	26.8	96.1
1995	33.4	22.4	94.5
2000	30.8	19.5	95.0
2001	30.3	19.2	95.0
2002	29.6	18.9	95.0
2003	28.5	18.3	94.9
2004	27.5	17.7	94.4
2005	27.0	17.7	94.9
2006	26.6	17.8	95.0
2007	26.2	17.8	95.0
2008	25.7	17.7	95.0
2009	25.2	17.8	94.9
2010	24.8	17.8	94.8
2011	24.0	17.6	94.4
2012	23.3	17.4	94.1
2013	22.5	17.1	93.9
2014	21.8	16.9	93.8
2015	20.6	16.3	90.4
2016	20.4	16.4	89.1
2017	20.1	16.5	88.2
2018	19.7	16.4	87.6

מקור: המוסד לביטוח לאומי

**לוח 3.19: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים
מהמוסד לביטוח לאומי, לפי רשות מקומית⁽¹⁾, 2018**

סוף שנה

אחוזים	מספרים מוחלטים	יישוב
19.7	197,011	סה"כ ארצי ⁽²⁾
20.7	192,048	סה"כ בישובים מעל 5,000 תושבים
30.2	125	אבו גוש
24.6	202	אבו סנאן
3.2	54	אבן יהודה
26.2	606	אום אל פחם
41.5	1,204	אופקים
16.3	754	אור יהודה
34.4	953	אור עקיבא
4.3	28	אורנית
8.2	134	אזור
21.0	1,120	אילת
36.7	228	אכסאל
9.4	73	אלעד
4.2	28	אלפי מנשה
35.1	275	אעבלין
5.1	27	אפרתה
37.2	872	אריאל
34.4	10,790	אשדוד
38.9	8,133	אשקלון
18.5	280	באקה-ג'ית
11.7	187	באר יעקב
33.2	10,138	באר שבע
49.3	181	בועינה-נוג'יידאת
38.5	147	בוקעאת'א
41.1	172	ביר אל-מכסור
63.6	35	ביר הדאג'י

←

לוח 3.19: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאירים מהמוסד לביטוח לאומי, לפי רשות מקומית⁽¹⁾, 2018 (המשך)

סוף שנה

אחוזים	מספרים מוחלטים	יישוב
8.1	21	בית אל
19.2	151	בית גין
6.9	52	בית דגן
19.1	384	בית שאן
28.1	1,198	בית שמש
20.8	130	ביתר עילית
12.6	1,615	בני ברק
44.1	563	בני עייש
7.0	84	בנימינה גבעת-עדה
32.1	131	בסמ"ה
25.4	106	בסמת טבעון
37.9	159	בענה
8.6	22	בת חפר
28.6	8,370	בת ים
16.4	35	גבע בנימין
8.5	107	גבעת זאב
7.8	216	גבעת שמואל
5.0	465	גבעתיים
31.1	341	גידידה-מכר
15.6	391	גדרה
12.1	51	גולס
12.9	70	גייסר א-זרקא
28.1	139	גילגוליה
10.2	163	גן יבנה
4.4	115	גני תקווה
15.1	105	גית
24.1	304	דאליית אל-כרמל
29.2	172	דבורייה
31.0	177	דייר אל-אסד
40.9	240	דייר חנא

←

לוח 3.19: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים מהמוסד לביטוח לאומי, לפי רשות מקומית⁽¹⁾, 2018 (המשך)

סוף שנה

יישוב	מספרים מוחלטים	אחוזים
דימונה	1,655	37.0
הוד השרון	545	7.2
הרצלייה	1,253	7.3
זיכרון יעקב	122	5.2
זמר	67	17.3
זרזיר	99	30.4
חדרה	3,506	24.1
חולון	5,779	16.8
חורה	229	58.7
חורפיש	50	13.4
חיפה	12,485	22.6
חצור הגלילית	221	20.6
טבריה	1,494	24.9
טובא-זנגרייה	82	30.1
טורעאן	196	27.1
טייבה	571	22.3
טירה	560	30.9
טירת כרמל	806	24.1
טמרה	675	38.4
יאנוח-ג'ת	42	4.0
יבנה	801	16.2
יהוד	338	7.7
יפיע	396	35.6
יקנעם עילית	633	25.3
ירוחם	356	36.1
ירושלים	11,851	15.6
ירכא	90	10.9
כאבול	254	46.4
כוכב יאיר	32	3.1

←

לוח 3.19: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאינם מהמוסד לביטוח לאומי, לפי רשות מקומית⁽¹⁾, 2018 (המשך)

סוף שנה

אחוזים	מספרים מוחלטים	יישוב
29.5	41	כוכב יעקב
60.7	252	כסיפה
14.5	52	כסרא-סמיע
29.8	68	כעביה-טבאש-חגי'אג'רה
2.5	21	כפר ורדים
6.7	21	כפר חב"ד
16.5	145	כפר יאסיף
10.5	201	כפר יונה
37.0	377	כפר כנא
33.3	283	כפר מנדא
9.7	1,689	כפר סבא
26.3	251	כפר קאסם
17.6	176	כפר קרע
36.0	3,057	כרמיאל
1.1	8	להבים
32.9	3,125	לוד
61.9	247	לקייה
4.3	154	מבשרת ציון
35.3	269	מגיד אל כרום
47.8	348	מגידל שמש
34.0	1,353	מגדל העמק
7.3	461	מודיעין-מכבים-רעות
14.0	89	מודיעין עילית
15.0	179	מזכרת בתיה
2.7	23	מיתר
20.8	698	מעלה אדומים
9.9	151	מעלה עירון
42.8	1,330	מעלות-תרשיחא
40.5	201	מצפה רמון

←

לוח 3.19: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים מהמוסד לביטוח לאומי, לפי רשות מקומית⁽¹⁾, 2018 (המשך)

סוף שנה		
יישוב	מספרים מוחלטים	אחוזים
מריאר	358	28.9
משהד	111	19.7
נהרייה	2,292	23.6
נחף	182	35.1
נס ציונה	500	9.2
נצרת	1,958	31.8
נצרת עילית	3,578	43.8
נשר	1,080	28.3
נתיבות	794	34.8
נתניה	8,034	23.4
סחינין	590	39.9
עומר	30	2.1
עיילבון	115	24.1
עילוט	113	36.7
עין מאהל	239	42.2
עכו	2,446	35.8
עספיא	211	19.9
עפולה	2,438	32.3
עראבה	391	32.1
ערד	1,779	43.5
ערערה	233	19.4
ערערה בנגב	224	64.6
עתלית	74	8.9
פורידיס	152	24.4
פקיעין (בוקייעה)	71	14.7
פרדס חנה-כרכור	740	16.0
פרדסייה	17	2.7
פתח תקווה	6,338	17.1
צור הדסה	57	13.3

←

לוח 3.19: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים מהמוסד לביטוח לאומי, לפי רשות מקומית⁽¹⁾, 2018 (המשך)

סוף שנה

אחוזים	מספרים מוחלטים	יישוב
6.0	16	צור יצחק
28.0	931	צפת
9.6	149	קדימה-צורן
1.4	10	קיסריה
26.4	271	קלנסווה
39.2	418	קצרין
8.5	472	קריית אונו
36.5	225	קריית ארבע
25.1	2,327	קריית אתא
19.4	1,567	קריית ביאליק
36.6	2,591	קריית גת
5.7	169	קריית טבעון
32.9	2,931	קריית ים
19.3	1,781	קריית מוצקין
30.4	714	קריית מלאכי
15.8	218	קריית עקרון
26.6	810	קריית שמונה
17.4	108	קרני שומרון
23.2	202	ראמה
8.7	385	ראש העין
16.1	6,446	ראשון לציון
55.2	828	רהט
15.3	3,089	רחובות
28.4	244	ריינה
11.8	61	רכסים
27.8	2,468	רמלה
8.8	2,308	רמת גן
4.3	359	רמת השרון
2.6	23	רמת ישי

←

לוח 3.19: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים מהמוסד לביטוח לאומי, לפי רשות מקומית⁽¹⁾, 2018 (המשך)

סוף שנה

יישוב	מספרים מוחלטים	אחוזים
רעננה	691	5.8
שבלי - אום אל-ר'נים	122	35.8
שגב-שלום	144	58.5
שדרות	1,045	38.0
שוהם	42	3.2
שלומי	188	28.1
שעב	156	48.9
שערי תקווה	20	4.3
שפרעם	860	32.1
תל אביב-יפו	7,927	11.9
תל מונד	52	5.3
תל שבע	252	55.9

מקור: המוסד לביטוח לאומי

1. ביישובים שמנו 5,000 תושבים או יותר, בסוף 2018. לא מופיעים ברשימה היישובים חברון ורפיח אשר מספר המקבלים בהם נמוך מחמישה
2. הסך-הכול הוא ארצי וכולל גם יישובים שאינם מופיעים בלוח זה

לוח 3.20: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאינם מהמוסד לביטוח לאומי, במועצות האזוריות⁽¹⁾, 2018

סוף שנה

מועצה אזורית	מספרים מוחלטים	אחוזים
סה"כ במועצות אזוריות⁽²⁾	4,485	5.5
אל בטוף	135	41
אל קסום	134	55
אשכול	70	5
באר טוביה	57	2
בוסתן אל-מרג'י	173	37
בני שמעון	13	2
בקעת בית שאן	40	2
ברנר	12	1
גדרות	10	2
גולן	45	4
גוש עציון	115	13
גזר	36	1
גן רווה	11	2
דרום השרון	61	2
הגלבוע	239	8
הגליל העליון	32	1
הגליל התחתון	33	3
הר חברון	13	9
זבולון	93	7
חבל אילות	12	5
חבל יבנה	7	2
חבל מודיעין	39	2
חוף אשקלון	69	4
חוף הכרמל	108	3
חוף השרון	24	1
יואב	13	2
לב השרון	52	2
לכיש	40	4
מבואות החרמון	13	2
מגידו	29	2

←

**לוח 3.20: מקבלי השלמת הכנסה מתוך כל מקבלי קצבת זיקנה ושאיירים
מהמוסד לביטוח לאומי, במועצות האזוריות⁽¹⁾, 201 (המשך)**

סוף שנה

מועצה אזורית	מספרים מוחלטים	אחוזים
מטה אשר	144	4
מטה בנימין	236	11
מטה יהודה	224	4
מנשה	73	4
מעלה יוסף	31	3
מרום הגליל	71	6
מרחבים	40	4
משגב	139	9
נווה מדבר	95	56
נחל שורק	7	2
עזתה	17	2
עמק הירדן	66	3
עמק חפר	77	2
עמק יזרעאל	76	2
עמק לוד	41	4
ערבות הירדן	9	3
רמת נגב	11	3
שומרון	184	11
שער הנגב	31	3
שפיר	38	2

מקור: המוסד לביטוח לאומי

1. לא נכללו המועצות האזוריות אלונה, הערבה התיכונה, מגילות ותמר שמספר המקבלים בהן קטן מחמש
2. הסך-הכול כולל גם מועצות אזוריות שאינן כלולות בלוח זה וכן 1,134 מקבלים שהמועצה האזורית שלהם אינה ידועה.

לוח 3.21: הוצאה⁽¹⁾ ממוצעת למשק בית שבו גרים בני 65+ ובקרב כלל האוכלוסייה - קבוצות ראשיות, לפי סוג משק הבית, 2017

הוצאה והרכב ההוצאה	משקי בית של בני 65+						
	3	4	2	1	1+2	1+2+3	
התפלגות משקי הבית של זקנים (אחוזים)	32.4	76.8	36.4	31.2	67.6	100.0	
סה"כ הוצאה לתצרוכת ⁽²⁾	16,267	15,537	14,821	15,200	8,420	12,072	13,194
הרכב ההוצאה לתצרוכת (אחוזים)	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
סה"כ	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
מזון (כולל ירקות ופירות)	16.9	18.4	16.6	16.8	14.9	16.2	17.0
דיור	24.4	25.8	28.6	28.0	40.3	32.0	29.6
אחזקת הדירה ומשק הבית	9.2	13.4	9.7	9.7	9.9	9.7	11.1
ריהוט וציוד לבית	3.8	3.7	3.5	3.5	3.8	3.6	3.6
הלבשה והנעלה	3.3	2.5	1.6	1.9	1.9	1.9	2.1
בריאות	5.7	8.3	9.4	8.9	9.0	9.0	8.7
חינוך, תרבות ובידור	11.5	7.9	6.4	6.3	5.3	6.0	6.7
תחבורה ותקשורת	20.2	16.1	20.1	20.7	10.6	17.4	16.9
מוצרים ושירותים אחרים	4.9	4.0	4.0	4.2	4.3	4.2	4.1

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית

1. בש"ח, מחירים שוטפים, ממוצע 2017
2. נתוני ההוצאה לתצרוכת כוללים זקיפה בעבור שירותי דיור ושירותי רכב לגרים בדירה בבעלותם ולבעלי רכב

לוח 3.22: הרכב הוצאה ממוצעת למשק בית, שבו גרים בני 65+ ובקרב כלל האוכלוסייה - קבוצות משניות, לפי סוג משק הבית, 2017

אחוזים

משקי בית אחרים שבהם זוג, לפחות מהם: זוג, בן 65+ כל משקי בית אחד לפחות באוכלוסייה	משקי בית של בני 65+			סה"כ משקי בית של בני 65+ (בודד גרים לבד או זוג)	סה"כ משקי בית של בני 65+ (1+2+3)	סה"כ משקי בית (100.0)	הוצאה והרכב ההוצאה הרכב קבוצות משקי הבית התפלגות משקי הבית של זקנים (אחוזים)
	3	4	2				
32.4	76.8	36.4	31.2	67.6	100.0		
הרכב הוצאות אחזקת הדירה ומשק הבית							
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
9.3	8.0	9.1	9.2	8.3	8.9	8.5	מים
29.0	22.5	27.3	27.4	26.6	27.1	25.0	חשמל, גז ודלק לבית
14.2	10.6	16.5	16.0	18.5	16.8	14.0	אחזקה ושיפור הבית
15.1	38.1	15.3	14.3	18.0	15.5	25.9	עזרה בבית
25.4	15.4	25.9	27.0	22.7	25.6	20.9	מסים עירוניים (ארנונה)
7.1	5.3	6.0	6.2	5.9	6.1	5.7	צורכי משק בית שונים
הרכב ההוצאה לבריאות							
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
36.4	31.7	39.4	39.6	35.1	38.1	35.8	ביטוח בריאות
24.7	25.9	24.2	23.4	25.8	24.2	24.8	ריפוי שיניים
12.5	12.2	7.8	8.5	9.6	8.9	10.1	הוצאות על שירותי בריאות
26.5	30.2	28.6	28.5	29.5	28.8	29.3	הוצאות אחרות על בריאות
הרכב ההוצאה לחינוך, תרבות ובידור							
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
48.0	37.6	15.2	14.6	13.2	14.2	24.7	שירותי חינוך
2.1	2.6	7.0	6.8	6.9	6.8	4.9	עיתונים, ספרים ומכשירי כתיבה
20.3	25.6	27.6	27.6	26.5	27.3	26.5	מופעי תרבות, ספורט ובידור
8.2	5.9	16.3	16.3	7.2	13.7	10.2	הבראה, נופש וטיולים
9.5	15.9	21.3	20.9	33.9	24.6	20.7	מוצרי תרבות ובידור בני-קיימא
9.4	10.0	9.8	10.4	9.3	10.1	10.0	תחביבים, ציוד ספורט ומחנאות
0.1	0.2	0.4	0.4	0.0	0.3	0.2	קנייה ואחזקת יחידת נופש
2.3	2.3	2.3	3.0	3.0	3.0	2.7	מחשב, אינטרנט ומוצריהם

לוח 3.22: הרכב הוצאה ממוצעת למשק בית, שבו גרים בני 65+ ובקרב כלל האוכלוסייה - קבוצות משניות, לפי סוג משק הבית, 2017 (המשך)

אחוזים

משקי בית אחרים	משקי בית של בני 65+						סה"כ משקי בית שבהם גרים בני 65+	הוצאה והרכב ההוצאה הרכב קבוצות משקי הבית
	משקי בית אחרים שבהם בן 65+ כל משקי אחד הבית לפחות באוכלוסייה	זוג, מהם: לפחות זוג, אחד שניהם	1	2	3	4		
								הוצאה והרכב ההוצאה הרכב קבוצות משקי הבית
								הרכב ההוצאה לתחבורה ותקשורת
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
2.8	3.6	2.5	2.0	6.3	2.8	3.1	3.1	נסיעה בתחבורה ציבורית
23.4	19.7	35.0	32.4	25.0	31.0	26.9	26.9	נסיעה לחוץ לארץ
61.4	61.2	52.6	56.0	48.1	54.5	56.9	56.9	הוצאות לכלי רכב
10.7	14.5	9.3	9.0	18.5	10.9	12.2	12.2	דואר, טלפון ותקשורת
1.7	1.0	0.6	0.6	2.1	0.9	0.9	0.9	הוצאות אחרות

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית

לוח 3.23: בני 65+ וכלל האוכלוסייה⁽¹⁾, לפי הצלחתם לכסות את ההוצאות החודשיות⁽²⁾ ולפי מין, 2017-2015

אחוזים			
מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
כלל בני 65+	100.0	100.0	100.0
מצליחים, ללא כל קושי	20.2	23.7	17.4
מצליחים	54.0	51.9	55.6
לא כל כך מצליחים	21.6	20.8	22.4
בכלל לא מצליחים	4.2	3.6	4.6
כלל האוכלוסייה⁽¹⁾	100.0	100.0	100.0
מצליחים, ללא כל קושי	15.8	17.8	13.9
מצליחים	50.1	49.7	50.5
לא כל כך מצליחים	26.9	25.7	28.0
בכלל לא מצליחים	7.2	6.8	7.6

מקור: למ"ס, הסקר החברתי
 1. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+
 2. למשל: מזון, חשמל, טלפון וכד'

לוח 3.24: בני 65+ וכלל האוכלוסייה⁽¹⁾ אשר ויתרו בשנה האחרונה על רכישות והוצאות שונות בגלל קשיים כלכליים, 2013

אחוזים שוויתרו על רכישה והוצאה בכל קבוצת גיל

סוג הוויתור	בני 65+	74-65	75+	כלל האוכלוסייה ⁽¹⁾
ויתורים בתחום הדיור				
חימום או קירור מספיק של הבית	39.7	43.3	34.7	41.1
פיגור בתשלום שכירות או משכנתה (אחוזים מאלה שיש להם שכירות או משכנתה)	7.7	9.3	5.4	12.6
פיגור בתשלום חשבונות	10.8	12.6	8.2	24.4
ניתוק שירותי חשמל, מים או טלפון	3.0	3.9	1.8	9.1
ויתור על תיקון ליקויים	23.6	26.1	20.2	28.0
ויתור על החלפת ריהוט	30.7	34.9	24.8	39.6
ויתור על החלפת ציוד	25.7	29.8	20.1	34.9
ויתור על ביטוח תכולת דירה (אחוזים מאלה שאין להם ביטוח דירה)	47.0	51.9	40.7	47.4
ויתורים בתחום הבריאות				
ויתור על טיפול שיניים (אחוזים מאלה שזקוקים לטיפול שיניים)	43.4	45.5	39.8	42.3
ויתור על טיפול רפואי ⁽²⁾ (אחוזים מאלה שזקוקים לטיפול רפואי)	8.1	(8.4)	(7.6)	9.1
ויתור על תרופות ⁽³⁾ (אחוזים מאלה שזקוקים לתרופות)	8.5	8.1	(9.2)	8.7
ויתור על טיפול פסיכולוגי (אחוזים מאלה שזקוקים לטיפול פסיכולוגי)	28.3	30.3	25.7	38.2
ויתור על ביטוח בריאות משלים (אחוזים מאלה שאין להם ביטוח משלים)	60.1	68.3	51.9	61.8
ויתורים בתחום האישי				
ויתור על אוכל ⁽²⁾ ויתור על ארוחה חמה, לפחות פעם ביומיים ⁽²⁾	6.6	7.6	(4.9)	7.5
ויתור על אירוח אנשים (אחוזים מאלה המעוניינים לארח)	4.4	(5.5)	(2.7)	5.2
ויתור על קניית בגדים או נעליים	21.4	23.0	19.1	26.4
ויתור על חופשה הכוללת לינה מחוץ לבית (אחוזים מאלה שלא יצאו לנופש בארץ או בחו"ל בשנה האחרונה)	33.8	37.1	29.1	46.6
ויתור על סיגריות (אחוזים מתוך המעשנים)	48.7	61.7	36.1	68.7
ויתור על הוצאות בלתי צפויות (כגון מתנה לאירוע משפחתי או תיקון רכב)	21.2	22.1	17.8	39.2
ויתור על תחביב או פעילות פנאי	33.0	36.9	27.5	42.2
	33.0	38.2	25.7	47.0

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+
2. שאלות אלו נשאלו בסקר החברתי לשנת 2017 והנתונים בשאלות אלו הם לשנת 2017
3. נתונים ל-2016

לוח 3.25: התפלגות משקי בית של בני 65+ ומשקי בית בקרב כלל האוכלוסייה, לפי רמת הכנסה⁽¹⁾, 2017

אחוזים

כל משקי הבית באוכלוסייה	משקי בית של בני 65+ (בודד או זוג)			סה"כ משקי בית שבהם גרים בני 65+ ⁽²⁾	רמת הכנסה
	זוג, לפחות אחד מהם בן 65+	גרים לבד	סה"כ		
100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	סה"כ
9.8	7.6	7.4	7.5	7.4	עד 2,000 ש"ח
11.2	11.7	27.2	18.8	15.2	3,000-2,001
11.5	10.2	15.6	12.7	12.3	4,000-3,001
11.9	8.9	10.0	9.4	11.2	5,000-4,001
11.2	10.3	7.9	9.2	10.2	6,000-5,001
9.9	10.6	5.0	8.0	8.9	7,000-6,001
8.4	6.9	8.2	7.5	8.6	8,000-7,001
6.6	5.9	4.7	5.3	5.9	9,000-8,001
4.8	4.9	3.0	4.0	4.3	10,000-9,001
3.4	3.6	2.4	3.0	3.3	11,000-10,001
2.6	3.7	0.9	2.4	2.5	12,000-11,001
2.3	3.0	1.7	2.4	2.4	13,000-12,001
6.6	12.6	6.1	9.6	7.7	13,000 ש"ח ומעלה

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית

1. הכנסה נטו לנפש תקנית

2. כולל משקי בית אחרים שבהם בן 65+ אחד לפחות

לוח 3.26: מדד ג'יני⁽¹⁾ במשקי בית של זקנים⁽²⁾ ובקרב כלל האוכלוסייה, שנים נבחרות

שנה	משקי בית של זקנים (בודד או זוג)			סה"כ
	זקנים בודדים	זוג, לפחות אחד מהם זקן	כל משקי הבית באוכלוסייה	
2001 ⁽³⁾	0.375	0.376	0.360	0.379
2002	0.368	0.376	0.370	0.377
2003	0.417	0.390	0.370	0.405
2004	0.382	0.393	0.380	0.395
2005	0.383	0.429	0.387	0.418
2006	0.365	0.468	0.390	0.442
2007	0.367	0.400	0.382	0.395
2008	0.374	0.413	0.384	0.408
2009	0.386	0.397	0.389	0.400
2010	0.390	0.426	0.384	0.419
2011	0.378	0.418	0.378	0.415
2013	0.386	0.392	0.363	0.396
2014	0.387	0.388	0.370	0.396
2015	0.413	0.396	0.367	0.411
2016	0.435	0.373	0.359	0.399
2016	0.375	0.374	0.351	0.383

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית

1. לפי הכנסה נטו לנפש תקינה
2. עד שנת 2011: גברים בני 65+ ונשים בנות 60+. מ-2012 ואילך גברים ונשים בני 65 ומעלה.
3. הנתון לשנת 2001 אינו כולל את מזרח ירושלים

לוח 3.27: בני 65+ וכלל האוכלוסייה, לפי שיוך לאשכול חברתי-כלכלי⁽¹⁾,
2017

סוף שנה

אשכול חברתי-כלכלי ⁽²⁾	רשויות מקומיות ⁽³⁾	בני 65+		כלל האוכלוסייה		אחוז בני 65+ באוכלוסייה
		אלפים	אחוזים	אלפים	אחוזים	
סה"כ	255	1,016.3	100.0	8,731.9	100.0	11.6
1	10	17.4	1.7	199.1	2.3	8.8
2	43	97.7	9.6	1,158.0	13.3	8.4
3	39	95.1	9.4	866.6	9.9	11.0
4	17	78.5	7.7	578.2	6.6	13.6
5	32	165.1	16.2	1,222.1	14.0	13.5
6	29	86.0	8.5	725.8	8.3	11.9
7	38	260.9	25.7	1,876.8	21.5	13.9
8	39	202.3	19.9	1,920.3	22.0	10.5
9	6	10.4	1.0	106.7	1.2	9.8
10	2	2.7	0.3	78.3	0.9	3.5

מקור: למ"ס, "אפיון רשויות מקומיות וסיווגן לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה בשנת 2015", הודעה לתקשורת מס' 351/2018; קובצי האוכלוסייה

- מבוסס על הדירוג החברתי-כלכלי של הרשויות המקומיות הנכון ל-2015. אשכול 1 מציין את הרמה הנמוכה ביותר ואשכול 10 את הרמה הגבוהה ביותר
- בשנת 2017, בני 65+ גרו ברשויות מקומיות שהאשכול החברתי-כלכלי הממוצע שלהן ב-2015 היה 5.6. התושבים בני כל הגילים (כלל האוכלוסייה) גרו ברשויות מקומיות שהאשכול הממוצע שלהן ב-2015 היה 5.5
- כולל: עיריות, מועצות מקומיות ומועצות אזוריות

לוח 3.28: ממדי העוני בקרב משפחות שבראשן עומדים בני 65+ ובקרב כלל האוכלוסייה, 2015-2017

לאחר תשלומי העברה ומסים ישירים		לפני תשלומי העברה ומסים ישירים		מאפיינים
בכלל האוכלוסייה	בקרב בני 65+	בכלל האוכלוסייה	בקרב בני 65+	
2015				
האוכלוסייה הענייה (אלפים)				
460.8	105.7	704.8	224.9	משפחות
1,712.9	165.3	2,269.7	337.0	נפשות
תחולת העוני (אחוזים)				
19.1	23.1	29.2	49.1	משפחות
21.7	21.7	28.7	44.3	נפשות
2016				
האוכלוסייה הענייה (אלפים)				
462.1	102.6	719.7	240.8	משפחות
1,802.8	160.7	2,377.6	379.7	נפשות
תחולת העוני (אחוזים)				
18.5	21.0	28.8	49.3	משפחות
21.9	19.4	28.9	45.8	נפשות
2017				
האוכלוסייה הענייה (אלפים)				
466.4	116.3	722.1	252.1	משפחות
1,780.5	185.8	2,352.9	394.5	נפשות
תחולת העוני (אחוזים)				
18.4	23.0	28.4	49.9	משפחות*
21.2	21.9	28.0	46.5	נפשות

מקור: המוסד לביטוח לאומי
* חלקן של משפחות שבראשן עומדים גברים או נשים בני 65+ מקרב כלל המשפחות באוכלוסייה הוא 19.9%

לוח 3.29: ממדי העוני בקרב בני 65+, לפי הרכב משק הבית, 2017

אחוז מכלל הזקנים בקבוצה זו	תחולת העוני (אחוזים)	הרכב משק הבית
100.0	18.0	סה"כ
22.7	29.7	גרים לבד
47.1	16.8	גרים עם בן זוג ו/או ילדים ⁽²⁾
15.2	9.7	גרים עם בן זוג ובני משפחה אחרים ⁽³⁾
15.1	12.6	גרים עם בני משפחה אחרים ללא בן זוג

מקור: המוסד לביטוח לאומי

1. הנתונים בלוחות 3.28 ו-3.30 מתייחסים למשפחות שבראשן עומדים בני 65+. בלוח זה מוצגים נתונים על כלל בני 65+ ללא הבחנה מי עומד בראש המשפחה או משק הבית
2. ילדים עד גיל 18
3. כולל ילדים מעל גיל 18

לוח 3.30: חלקן של משפחות שבראשן עומדים בני 65+⁽¹⁾ באוכלוסייה הענייה ובקרב כלל האוכלוסייה, 1998-2017⁽²⁾

אחוזים

שנה	באוכלוסייה הענייה					
	בכלל האוכלוסייה		לאחר תשלומי העברה ומסים ישירים		לפני תשלומי העברה ומסים ישירים	
	משפחות	נפשות	משפחות	נפשות	משפחות	נפשות
1998	20.2	9.9	22.8	11.0	35.1	17.4
1999	20.2	9.8	28.2	12.1	36.6	17.7
2000	19.9	9.9	27.5	12.3	37.9	19.1
2001	19.9	9.8	25.2	11.0	35.5	17.4
2002	19.9	10.0	22.8	10.2	35.0	17.8
2003	19.8	9.8	22.9	10.0	34.5	16.8
2004	19.6	9.6	24.2	10.2	34.3	16.6
2005	19.4	9.8	23.0	10.0	32.9	16.1
2006	19.4	9.6	20.9	8.6	33.1	15.4
2007	19.6	9.8	22.3	9.5	34.0	16.4
2008	19.6	9.8	22.3	9.1	33.9	15.8
2009	19.7	10.0	19.4	8.1	32.4	15.0
2010	20.4	10.4	20.1	9.2	34.3	16.6
⁽³⁾ 2010	17.5	8.8	17.9	8.3	30.1	14.9
2011	17.7	8.8	17.8	7.4	31.0	14.1
⁽⁴⁾ 2012	17.4	9.0	21.2	9.3	30.1	14.5
2013	18.7	9.7	23.1	9.9	32.9	15.8
2014	18.7	9.5	24.3	9.8	32.9	15.7
2015	19.0	9.6	22.9	9.6	31.9	14.8
2016	19.5	10.1	22.2	8.9	33.5	16.0
2017	19.9	10.1	24.9	10.4	34.9	16.8

מקור: המוסד לביטוח לאומי

- עד שנת 2010 הנתונים מתייחסים לגברים בני 65+ ונשים בנות 60+. משנת 2011 הנתונים מתייחסים לבני 65+
- החל משנת 2003 הנתונים כוללים את מזרח ירושלים
- נתוני 2010 מתוקנים לפי גברים ונשים בני 65+
- בשנת 2012 חל שינוי במבנה הסקרים שעורכת הלמ"ס אשר משמשים בסיס למדידת העוני. לפיכך נוצר שבר בסדרה הסטטיסטית שאינו מאפשר השוואה ישירה של נתוני 2012 עם נתוני שנים קודמות. ראו במבוא

לוח 3.31: בעלות על דירה ומספר החדרים הממוצע במשקי בית של בני 65+ ובכלל האוכלוסייה, לפי סוג משק בית ולפי קבוצת אוכלוסייה, 2017

אחוזים

מאפיינים	משקי בית של בני 65+					
	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים
	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים
	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים
	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים
	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים	מסקי בית אחרים
הרכב קבוצות משקי הבית	3	4	2	1	1+2	1+2+3
התפלגות משקי בית של בני 65+	32.4	76.8	36.4	31.2	67.6	100.0
דירות בשכירות ובעלות						
סה"כ ⁽¹⁾	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
מזה:						
דירות בבעלות	66.5	83.6	84.7	85.4	67.8	77.3
דירות שכורות	27.9	12.7	12.6	11.6	26.3	18.4
דירות בשכירות ובעלות בקרב הזקנים במשקי בית של עולים מבריה"מ⁽²⁾						
סה"כ ⁽¹⁾	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
מזה:						
דירות בבעלות	46.4	66.7	52.1	58.1	26.8	41.2
דירות שכורות	51.0	32.6	45.3	39.9	69.1	55.7
מספר חדרים ממוצע בדירה						
סה"כ	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
עד 2	9.8	3.8	6.0	6.3	26.8	15.7
2.5-3	28.9	31.4	27.7	27.1	39.1	32.7
3.5-4	29.3	27.1	27.9	29.2	8.8	19.8
4.5+	32.0	37.7	38.4	37.4	25.3	31.8

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית

1. כולל סוגי דיור אחרים - דמי מפתח ומגורים בחינם
2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.32: בני 65+ וכלל האוכלוסייה הגרים בדירה בבעלותם, 2015-2017

אחוזים			
מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
בני 65+	79.4	82.2	77.2
גיל			
74-65	83.1	84.7	81.7
75+	73.7	78.0	70.5
קבוצת אוכלוסייה			
יהודים ואחרים	78.9	81.7	76.6
מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽¹⁾	48.2	53.0	45.3
ערבים	85.6	87.2	84.2
כלל האוכלוסייה ⁽²⁾	68.7	69.1	68.3

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. שעלו משנת 1990 ואילך

2. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

לוח 3.33: בני 65+ וכלל האוכלוסייה הגרים יותר מעשר שנים בדירתם הנוכחית, וותק המגורים בדירה הנוכחית, 2015-2017

אחוזים			
מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
גרים יותר מעשר שנים בדירתם הנוכחית בני 65+	73.6	74.8	72.8
גיל			
74-65	73.0	73.8	72.4
75+	74.6	76.5	73.3
קבוצת אוכלוסייה			
יהודים ואחרים	72.3	73.5	71.3
מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽¹⁾	55.0	51.8	56.9
ערבים	89.1	88.2	90.0
כלל האוכלוסייה ⁽²⁾	50.9	51.3	50.5
ותק המגורים בדירה הנוכחית בני 65+	100.0	100.0	100.0
עד שנה	4.3	4.4	4.2
יותר משנה ועד חמש שנים	11.5	11.8	11.3
יותר מחמש שנים ועד עשר שנים	10.6	9.0	11.8
יותר מעשר שנים ועד עשרים שנים	21.7	22.9	20.8
יותר מעשרים שנים	51.9	51.9	52.0
כלל האוכלוסייה⁽²⁾	100.0	100.0	100.0
עד שנה	12.4	12.6	12.1
יותר משנה ועד חמש שנים	21.3	21.3	21.2
יותר מחמש שנים ועד עשר שנים	15.4	14.7	16.0
יותר מעשר שנים ועד עשרים שנים	23.5	23.3	23.7
יותר מעשרים שנים	27.4	28.0	26.8

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. שעלו משנת 1990 ואילך

2. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

לוח 3.34: בעלות על מוצרים בני-קיימא במשקי בית של בני 65+ ובקרב כלל האוכלוסייה, לפי סוג משק הבית, 2017

אחוזים

משקי בית של בני 65+							הרכב קבוצות משקי הבית	התפלגות משקי בית של זקנים (אחוזים)
משקי בית אחרים	משקי בית זוג, מהם: שבהם בני 65+ כל משקי גרים אחד הבית	משקי בית זוג, לפחות זוג, שבהם בני 65+ אחד שניהם בני 65+ לפחות באוכלוסייה	סה"כ משקי בית של בני 65+ (בודד גרים אחד לבד או זוג)	1+2	1+2+3	סה"כ משקי בית שבהם בני 65+		
3	4	2	1	1+2	1+2+3			
32.4	76.8	36.4	31.2	67.6	100.0			
86.1	86.4	89.3	88.6	77.6	83.6	84.5	מיקרוגל	
24.8	31.7	34.3	34.7	16.2	26.2	28.0	מקפיא עמוק	
40.3	36.8	56.2	55.9	27.1	42.7	40.8	מדיח כלים	
32.4	39.8	34.1	33.7	39.7	36.5	37.5	תנור לבישול ולאפיה	
62.5	59.3	65.3	65.4	47.1	57.0	57.7	תנור לאפייה בלבד	
68.8	63.5	66.7	67.7	57.6	63.0	63.2	כיריים לבישול	
43.1	30.6	38.2	39.2	17.2	29.1	29.6	מייבש כביסה	
96.3	99.3	98.4	98.6	91.7	95.4	96.7	מכונת כביסה	
64.5	62.0	71.6	71.9	53.8	63.5	63.1	שואב אבק	
92.0	90.7	94.2	94.1	83.6	89.3	89.7	מזגן אוויר	
83.4	85.3	80.8	83.0	76.1	79.8	81.6	דוד שמש	
87.4	95.6	94.1	93.7	94.0	93.8	94.4	טלוויזיה	
53.4	63.8	72.9	70.2	66.7	68.6	67.0	מנוי לטלוויזיה בכבלים או בלוויין	
16.0	19.9	11.0	12.3	11.0	11.7	14.4	צלחת לויין	
12.9	14.6	9.3	9.2	8.3	8.8	10.7	ממיר דיגיטלי	

←

לוח 3.34: בעלות על מוצרים בני-קיימא במשקי בית של בני 65+ ובקרב כלל האוכלוסייה, לפי סוג משק הבית, 2017 (המשך)

אחוזים

משקי בית של בני 65+							המוצר	הרכב קבוצות משקי הבית
משקי בית אחרים	משקי בית שבהם זוג, מהם: בן 65+ כל משקי	משקי בית של בני 65+ (בודד גרים אחד או זוג) לבד	1	2	3	4		
סה"כ משקי בית	סה"כ משקי בית	סה"כ משקי בית	1+2	1+2+3	1+2+3	1+2+3	קו טלפון אחד לפחות	
77.9	90.3	88.0	82.2	85.3	82.9	82.9	טלפון סלולרי אחד לפחות	
62.1	97.3	96.0	96.8	90.2	92.0	92.0	מחשב ביתי	
78.0	71.8	70.3	71.4	40.7	57.2	61.9	טאבלט / מחשב מגע	
38.6	34.1	30.2	31.6	11.6	22.4	26.2	מנוי לאינטרנט	
74.1	70.1	70.2	71.4	42.2	57.9	61.9	מכונית אחת לפחות	
71.9	63.5	66.4	70.5	27.0	50.4	54.7		

מקור: למ"ס, סקר הוצאות משק הבית

לוח 3.35: בני 65+ וכלל האוכלוסייה שלרשות⁽¹⁾ משק הבית שלהם עומדת מכונית פרטית או מסחרית (עד 4 טון משקל כולל), לפי מין, גיל וקבוצת אוכלוסייה, 2015-2017

אחוזים			
מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
בני 65+	57.3	67.8	48.9
גיל			
74-65	69.1	77.2	62.2
75+	38.9	51.8	29.3
קבוצת אוכלוסייה			
יהודים ואחרים	58.2	68.8	49.7
מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾	27.2	32.7	23.9
ערבים	48.2	57.2	40.2
כלל האוכלוסייה ⁽³⁾	75.5	78.4	72.6
בני 65+ שלרשות ⁽¹⁾ משק הבית שלהם יותר ממכונית אחת	15.7	22.1	10.6
כלל האוכלוסייה ⁽³⁾ שלרשות ⁽¹⁾ משק הבית שלהם יותר ממכונית אחת	30.2	32.8	27.7

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. לאו דווקא בבעלותם

2. שעלו משנת 1990 ואילך

3. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

לוח 3.36: בני 65+ וכלל האוכלוסייה המורשים לנהוג, לפי גיל ומין, 2017

סוף שנה

מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
מספרים מוחלטים			
בני 65+	516,987	323,210	193,777
בני 65-74	379,470	228,191	151,279
בני 75+	137,517	95,019	42,498
כלל המורשים לנהוג	4,254,211	2,395,985	1,858,226
אחוזים מתוך האוכלוסייה המתאימה			
בני 65+	50.8	71.5	34.2
בני 65-74	63.9	82.5	47.7
בני 75+	32.4	54.2	17.1
כלל המורשים לנהוג*	70.6	81.4	60.2

מקור: למ"ס, מורשים לנהוג, פרסום מספר 1,725, פורסם באינטרנט
* האחוזים מתייחסים לבני 17+

לוח 3.37: בני 65+ וכלל האוכלוסייה המורשים לנהוג, לפי תדירות הנהיגה ומין, 2017

			אחוזים
נשים	גברים	סה"כ	מאפיינים
			אינם נוהגים כלל בני 65+
23.8	12.5	16.9	
			גיל
(22.3)	(8.7)	14.1	74-65
(28.2)	(21.7)	24.0	75+
10.3	4.6	7.1	כלל האוכלוסייה*
			תדירות הנהיגה בני 65+
100.0	100.0	100.0	
53.9	67.0	61.9	7-5 ימים בשבוע
(11.7)	10.2	10.7	4-3 ימים בשבוע
(8.1)	(7.3)	7.6	2-1 ימים בשבוע
..	(3.0)	(2.8)	פחות מיום בשבוע
23.8	12.5	16.9	אינם נוהגים כלל
			כלל האוכלוסייה*
100.0	100.0	100.0	
68.1	76.0	72.5	7-5 ימים בשבוע
9.4	7.9	8.6	4-3 ימים בשבוע
8.3	7.5	7.9	2-1 ימים בשבוע
3.8	4.1	4.0	פחות מיום בשבוע
10.3	4.6	7.1	אינם נוהגים כלל

מקור: למ"ס, הסקר החברתי
* אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

לוח 3.38: בני 65+ וכלל האוכלוסייה שיש להם חברים שאיתם הם נפגשים או מדברים בטלפון⁽¹⁾, 2015-2017

אחוזים			
מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
בני 65+	83.8	82.9	84.4
גיל			
74-65	87.2	85.1	89.0
75+	78.3	79.2	77.7
קבוצת אוכלוסייה			
יהודים ואחרים	84.6	83.1	85.8
מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾	87.1	84.8	88.5
ערבים	74.8	81.3	69.0
כלל האוכלוסייה ⁽³⁾	91.3	91.3	91.4

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. כולל באמצעות מכשיר פקס, דואר אלקטרוני או סקייפ. לא כולל באמצעות הודעות ומסרונים
2. שעלו משנת 1990 ואילך
3. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

לוח 3.39: דיווח על הרגשת בדידות בקרב בני 65+ ובקרב כלל האוכלוסייה,
2017-2015

אחוזים			
מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
דיווח על הרגשת בדידות לפעמים (מדי פעם) או לעתים קרובות			
בני 65+	31.7	23.1	38.5
גיל			
74-65	26.9	19.1	33.6
75+	39.1	30.0	45.8
קבוצת אוכלוסייה			
יהודים ואחרים	30.7	21.6	37.9
מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽²⁾	31.1	20.8	37.3
ערבים	42.2	38.2	45.8
כלל האוכלוסייה ⁽¹⁾	22.7	19.0	26.3
הרגשת בדידות			
בני 65+	100.0	100.0	100.0
לעיתים קרובות	11.5	7.7	14.5
לפעמים, מדי פעם	20.2	15.4	24.0
לעיתים רחוקות	15.8	15.0	16.5
אף פעם לא	52.5	61.9	45.1
כלל האוכלוסייה⁽¹⁾	100.0	100.0	100.0
לעיתים קרובות	6.0	4.9	7.1
לפעמים, מדי פעם	16.7	14.1	19.2
לעיתים רחוקות	24.0	23.2	24.8
אף פעם לא	53.3	57.9	48.9

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

2. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.40: בני 65+ וכלל האוכלוסייה שמרגישים שאין להם על מי לסמוך בשעת משבר או מצוקה, 2015-2017

אחוזים			
מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
בני 65+	9.3	10.6	8.3
גיל			
74-65	9.0	10.2	7.9
75+	9.9	11.2	8.9
קבוצת אוכלוסייה			
יהודים ואחרים	8.7	9.7	7.9
מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽¹⁾	8.0	8.8	7.5
ערבים	16.0	19.6	12.7
כלל האוכלוסייה ⁽²⁾	7.2	8.4	6.1

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. שעלו משנת 1990 ואילך

2. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

לוח 3.41: בני 65+ וכלל האוכלוסייה⁽¹⁾ אשר קיבלו בשנה האחרונה סיוע כלשהו מעמותה או ממתנדבים, 2013⁽²⁾

אחוזים מהקבוצה הרלוונטית בכל תא

מאפיינים	בני 65+	74-65	75+	כלל האוכלוסייה
סה"כ קיבלו סיוע	4.3	3.7	5.1	5.5
גברים	3.7	3.6	3.9	5.7
נשים	4.7	3.7	5.9	5.4
קבוצת אוכלוסייה				
יהודים ואחרים	4.4	3.7	5.3	5.4
מזה: עולי בריה"מ לשעבר ⁽³⁾	10.2	(6.7)	13.8	6.2
ערבים	2.7	..	..	6.1
קיבלו סיוע במסגרת עמותה (אחוזים מאלו שקיבלו סיוע)	83.0	(92.0)	78.7	74.8
סוג הסיוע (אחוזים מאלו שקיבלו סיוע)				
תמיכה כספית	36.8	(29.3)	(44.3)	42.8
מזון, ביגוד ומוצרים	47.2	(51.5)	(43.0)	45.3
סיוע רפואי	16.7	..	..	13.1
עזרה בבית	6.4	..	..	4.7

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

2. קבלת סיוע ללא תמורה מעמותה או ממתנדבים שאינם בני משפחה, כגון תמיכה כספית, מזון, ביגוד, סיוע רפואי, עזרה בבית ועוד

3. שעלו משנת 1990 ואילך

לוח 3.42: בני 65+ וכלל האוכלוסייה המעסיקים עוזר/ת או מטפל/ת בתשלום לפי גיל, מין וקבוצת אוכלוסייה, 2015-2017

אחוזים

מאפיינים	65+	74-65	75+	כלל האוכלוסייה ⁽¹⁾
סה"כ	28.5	20.4	41.3	13.9
גברים	26.4	18.8	39.2	13.1
נשים	30.3	21.8	42.8	14.7
קבוצת אוכלוסייה				
יהודים ואחרים	29.4	21.0	42.2	16.2
ערבים	19.6	15.4	28.7	3.3
מספר שעות שבועיות בהן מועסק/ת העוזר/ת או המטפל/ת				
סה"כ	100.0	100.0	100.0	100.0
עד עשר שעות שבועיות	73.4	84.9	64.4	84.1
מעל עשר שעות שבועיות	26.6	15.1	35.6	15.9
התפקידים בהם עוסק/ת העוזר/ת או המטפל/ת				
סה"כ	100.0	100.0	100.0	100.0
עבודות בית, כגון ניקיון ובישול	62.1	78.8	49.0	78.6
טיפול בבן משק הבית, כגון ילדים וזקנים	13.9	8.8	17.9	9.6
עבודות בית וגם טיפול בבן משק הבית	24.0	12.4	33.1	11.8
מקבלים מימון מגוף ציבורי⁽²⁾ עבור העוזר/ת או המטפל/ת, מתוך אלה המעסיקים עוזר/ת או מטפל/ת				
סה"כ	43.5	23.3	59.3	20.9

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

2. מוסד או גוף ציבורי כגון המוסד לביטוח לאומי או לשכת הרווחה

**לוח 3.43: בני 65+ וכלל האוכלוסייה שעוסקים בפעילות התנדבותית
(בשנה שקדמה לריאיון), 2015-2017**

אחוזים			
מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
בני 65+	15.5	15.5	15.4
כלל האוכלוסייה ⁽¹⁾	20.6	21.8	19.4
תחום העיסוק בהתנדבות⁽²⁾			
סה"כ בני 65+	100.0	100.0	100.0
תחום הבריאות, כגון מד"א ובתי חולים	13.3	9.3	16.8
עזרה לנזקקים, כגון מוגבלים, קשישים, נוער במצוקה וכד'	32.6	29.7	35.1
חינוך ותרבות	26.9	23.1	30.2
תחומים אחרים ⁽³⁾	27.1	37.8	17.9
היקף ההתנדבות בשעות חודשיות⁽²⁾			
סה"כ בני 65+	100.0	100.0	100.0
עד 10 שעות	22.7	24.2	21.6
בין 10 ל-20 שעות	27.3	27.2	27.3
מעל 20 שעות	34.4	35.5	33.6
לא קבוע	14.4	12.4	15.9
חד פעמי	1.2	0.7	1.6

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+
2. אחוזים מתוך המתנדבים
3. כולל סדר ציבורי, פעילות דתית, שמירה והגנה על הטבע ותחומים אחרים

לוח 3.44: בני 65+ וכלל האוכלוסייה שיצאו לנופש או לטיול בארץ או בחוץ לארץ (בשנה שקדמה לריאיון), 2015-2017

אחוזים			
מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
נופש או טיול בארץ שכלל לינה מחוץ לבית			
בני 65+	36.8	40.6	33.8
גיל			
74-65	44.4	47.1	42.1
75+	24.9	29.7	21.4
כלל האוכלוסייה*	53.9	54.7	53.1
נופש או טיול בחוץ לארץ			
בני 65+	35.7	38.4	33.5
גיל			
74-65	44.5	44.9	44.2
75+	21.8	27.4	17.6
כלל האוכלוסייה*	42.7	43.4	41.9

מקור: למ"ס, הסקר החברתי
* אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

לוח 3.45: בני 65+ וכלל האוכלוסייה שהשתתפו בחוגים⁽¹⁾ (בשנה שקדמה לריאיון) לפי גיל ומין, 2011

אחוזים			
מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
בני 65+	22.6	18.7	25.6
גיל			
74-65	24.6	19.3	28.7
75+	20.1	17.9	21.7
כלל האוכלוסייה ⁽²⁾	23.8	19.5	27.9
סוגי החוגים שהשתתפו בהם בני 65+			
אחוזים מתוך אלה שהשתתפו בחוגים			
ספורט	55.1	47.6	59.3
אמנות	21.7	(9.9)	28.3
שיעורי תורה, יהדות, דת	18.4	24.6	14.9
תרבות	10.7	..	13.5
מחשב	10.6	(9.8)	11.0
לימודי שפות	10.1	..	14.3
מוסיקה	9.6	..	12.5
משחקי חשיבה או קלפים	8.3	..	10.5
שיעורי רוחניות	6.9	..	(7.8)

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. כגון ספורט, מחשבים, שפות, מלאכת יד, שיעורי תורה וכו'. לא כולל קורסים להכשרה מקצועית או השתלמות מקצועית
2. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

לוח 3.46: בילוי שעות פנאי בקרב בני 65+ וכלל האוכלוסייה, 2011

אחוזים

מאפיינים	בני 65+	כלל האוכלוסייה*
מבקרים באירועים או קוראים, ב-12 החודשים האחרונים		
ביקרו בהצגה, תאטרון או במופעי בידור	37.8	46.8
ביקרו במוזאונים או בתערוכת אמנות	29.5	35.9
הלכו לצפות באירועי ספורט	6.4	17.3
ביקרו בקולנוע	20.4	43.7
קראו עיתונים, מגזינים או כתבי עת	77.1	83.6
קראו ספרים	57.6	62.1
קוראים בספרים לפי מספר השעות השבועיות המוקדשות לקריאת ספרים		
סה"כ	100.0	100.0
עד שעתיים	23.2	40.7
בין שעתיים לחמש שעות	24.9	26.7
בין חמש שעות לעשר שעות	19.1	13.1
עשר שעות ומעלה	24.6	11.1
לא קבוע	8.2	8.4
צופים בטלוויזיה לפי מספר השעות ביום המוקדשות לצפייה בטלוויזיה, DVD או וידאו		
סה"כ	100.0	100.0
עד שעה	11.3	22.7
בין שעה לשעתיים	24.1	31.9
בין שעתיים לחמש שעות	39.8	22.9
חמש שעות ומעלה	16.1	6.6
לא צופים בטלוויזיה	5.8	12.8
לא קבוע	2.9	3.2

מקור: למ"ס, הסקר החברתי
* אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

לוח 3.47: בני 65+ וכלל האוכלוסייה, שהשתמשו במחשב⁽¹⁾ ובאינטרנט, בשלושה החודשים שקדמו לריאיון, לפי גיל, מין ושימושי המחשב, 2015-2017

אחוזים			
מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
השתמשו במחשב			
בני 65+	51.0	57.1	46.0
גיל			
74-65	58.1	60.0	56.6
75+	32.0	40.4	25.9
כלל האוכלוסייה ⁽²⁾	71.9	73.0	70.9
שימושי האינטרנט של בני 65+			
אחוזים מתוך אלה שהשתמשו באינטרנט בשלושת החודשים שקדמו לריאיון			
חיפוש מידע	91.3	94.5	88.2
דואר אלקטרוני	72.8	76.0	69.6
רשתות חברתיות	72.3	68.3	76.2
הורדות קבצים	50.9	53.7	48.1
שיחות וידאו, ועידה או טלפון	47.5	44.6	50.4
תשלום חשבונות	38.3	47.7	29.2
משחקים	25.6	22.2	28.8
שירותי ממשל	30.7	37.1	24.5
קניות	27.4	33.5	21.5
עבודה	23.7	33.2	14.6
לימודים	18.0	20.4	15.7

←

לוח 3.47: בני 65+ וכלל האוכלוסייה, שהשתמשו במחשב⁽¹⁾ ובאינטרנט, בשלושה החודשים שקדמו לריאיון, לפי גיל, מין ושימושי המחשב, 2015-2017 (המשך)

אחוזים			
מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
שימוש באינטרנט באמצעות מכשיר טלפון נייד, בשלושה החודשים שקדמו לריאיון			
בני 65+	38.9	43.1	35.5
כלל האוכלוסייה ⁽²⁾	73.1	74.4	71.9

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. לא כולל טלפון נייד

2. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

לוח 3.48: בני 65+ וכלל האוכלוסייה שדיווחו על חשיפה לעבריינות בשנה האחרונה, לפי מין, 2014

אחוזים

מאפיינים	בני 65+			סה"כ
	נשים	גברים	כלל	
סוגי העבריינות:				
פריצה לדירה ו/או גנבה ממנה	3.5	4.1	4.9	3.8
גנבה אישית ללא שימוש בכוח	3.6	4.0	4.4	3.8
פריצה לרכב ⁽²⁾	(2.0)	5.5	4.9	3.8
פגיעה מאלימות או איום באלימות ⁽³⁾	(1.6)	(2.5)	3.4	2.0
מתוך אלו שנחשפו לעבריינות, דיווחו למשטרה על:				
פריצה לדירה ו/או גנבה ממנה	67.2	73.5	58.2	70.2
גנבה אישית ללא שימוש בכוח	46.9	(38.1)	36.4	42.9
פריצה לרכב	..	51.1	43.4	47.8
פגיעה מאלימות או איום באלימות	(58.7)	65.2	42.7	62.3

מקור למ"ס, הסקר החברתי

1. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+
2. מתוך אלה שהיה רכב ברשותם או ברשות בני משק הבית
3. כגון: היכו, איימו, חטפו תיק, שדדו וכד'

לוח 3.49: שביעות רצון מתחומי חיים שונים ומאזור המגורים בקרב בני 65+ וכלל האוכלוסייה⁽¹⁾, 2017-2015

אחוזים

מרוצים מ:	סה"כ	מרוצים מאוד	מרוצים	לא כל כך מרוצים	בכלל לא מרוצים
חייהם (באופן כללי)					
בני 65+	100.0	24.4	62.3	10.5	2.8
כלל האוכלוסייה	100.0	34.1	54.9	9.0	2.0
מצבם הכלכלי					
בני 65+	100.0	10.3	58.8	22.2	8.7
כלל האוכלוסייה	100.0	10.7	50.0	27.5	11.8
הקשר עם בני המשפחה⁽²⁾					
בני 65+	100.0	59.9	36.0	3.1	1.0
כלל האוכלוסייה	100.0	63.9	32.4	2.9	0.9
דירת המגורים (באופן כללי)					
בני 65+	100.0	36.4	54.2	7.3	2.2
כלל האוכלוסייה	100.0	36.7	50.1	10.1	3.1
היחסים עם השכנים⁽³⁾					
בני 65+	100.0	27.3	60.0	8.7	4.0
כלל האוכלוסייה	100.0	29.8	57.4	9.0	3.8
אזור המגורים (באופן כללי)					
בני 65+	100.0	34.9	52.4	9.2	3.5
כלל האוכלוסייה	100.0	35.2	48.5	11.5	4.8
תחושת ביטחון בהליכה לבד באזור המגורים בשעת החשכה⁽⁴⁾					
בני 65+	100.0	27.4	50.5	13.4	8.7
כלל האוכלוסייה	100.0	30.9	45.1	15.6	8.4

←

לוח 3.49: שביעות רצון מתחומי חיים שונים ומאזור המגורים בקרב בני 65+ וכלל האוכלוסייה⁽¹⁾, 2015-2017 (המשך)

אחוזים

מרוצים מ:	סה"כ	מרוצים מאוד	מרוצים	לא כל כך מרוצים	בכלל לא מרוצים
כמות השטחים הירוקים, גנים ציבוריים, פארקים באזור המגורים					
בני 65+	100.0	15.9	50.1	17.6	16.4
כלל האוכלוסייה	100.0	16.5	40.0	18.4	25.1
הניקיון באזור המגורים					
בני 65+	100.0	10.9	44.2	27.5	17.4
כלל האוכלוסייה	100.0	12.4	41.2	26.4	19.9
התחבורה הציבורית באזור המגורים⁽⁵⁾					
בני 65+	100.0	16.3	53.1	16.1	14.4
כלל האוכלוסייה	100.0	14.3	42.9	20.8	22.1
מצב הכבישים והמדרכות באזור המגורים					
בני 65+	100.0	9.4	52.5	23.2	14.9
כלל האוכלוסייה	100.0	10.5	43.4	26.6	19.5

מקור: למ"ס, הסקר החברתי

1. אוכלוסיית הסקר היא בני 20+
2. מתוך אלו שיש להם משפחה
3. מתוך אלו שיש להם שכנים
4. מתוך אלו שיוצאים מהבית
5. מתוך המשתמשים בתחבורה ציבורית

לוח 3.50: הגדרה עצמית של רמת הדתיות בקרב בני 65+ וכלל האוכלוסייה, 2015-2017

אחוזים

מאפיינים	סה"כ	גברים	נשים
בקרב האוכלוסייה היהודית			
סה"כ בני 65+			
חרדים	3.7	4.3	3.3
דתיים	10.2	10.5	9.9
מסורתיים-דתיים	13.3	12.9	13.7
מסורתיים, לא כל כך דתיים	25.2	22.6	27.3
לא דתיים, חילוניים	47.6	49.9	45.8
סה"כ כלל האוכלוסייה*			
חרדים	9.8	10.3	9.4
דתיים	11.1	11.2	11.0
מסורתיים-דתיים	12.4	11.8	13.0
מסורתיים, לא כל כך דתיים	22.5	21.1	23.9
לא דתיים, חילוניים	44.1	45.7	42.6
בקרב האוכלוסייה הלא-יהודית			
סה"כ בני 65+			
דתיים מאוד	6.0	3.8	7.6
דתיים	60.3	58.0	62.1
לא כל כך דתיים	15.8	21.0	11.9
לא דתיים	17.9	17.2	18.3
סה"כ כלל האוכלוסייה*			
דתיים מאוד	3.8	2.4	5.2
דתיים	53.6	44.3	62.5
לא כל כך דתיים	22.1	28.5	16.1
לא דתיים	20.4	24.8	16.3

מקור: למ"ס, הסקר החברתי
* אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

לוח 3.51: הגדרה עצמית של רמת הדתיות בהווה בהשוואה לעבר, 2017-2015

אחוזים

מאפיינים	65+	כלל האוכלוסייה*
בקרב יהודים ואחרים		
סה"כ		
דתיים בהווה יותר מבעבר	13.0	17.6
מידת הדתיות לא השתנתה	71.8	65.5
דתיים בהווה פחות מבעבר	15.2	16.9
בקרב ערבים		
סה"כ		
דתיים בהווה יותר מבעבר	48.2	33.8
מידת הדתיות לא השתנתה	49.0	62.2
דתיים בהווה פחות מבעבר	2.9	4.0

מקור למ"ס, הסקר החברתי
* אוכלוסיית הסקר היא בני 20+

